“ƏMRAHBANK” SƏHMDAR BANKI AÇIQ SƏHMDAR CƏMİYYƏTİ

Müstəqil auditorların rəyi

31 dekabr 2007-ci il tarixinə bitən il üzrə
Maliyyə hesabatları

“ƏMRAHBANK” SƏHMDAR BANKI AÇIQ SƏHMDAR CƏMİYYƏTİ

MÜNDƏRİCAT

	Səh
MALİYYƏ HESABATLARININ HAZIRLANMASI VƏ TƏSDİQ EDİLMƏSİ ÜZRƏ RƏHBƏRLİYİN MƏSULİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT	1
MÜSTƏQİL AUDİTORLARIN RƏYİ	2-3
31 DEKABR 2007-Cİ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ MALİYYƏ HESABATLARI:	
Mənfəət və zərər haqqında hesabat	4
Balans	5
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	6
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	7-8
Maliyyə hesabatlarına qeydlər	9-47

“ƏMRAHBANK” SƏHMDAR BANKI AÇIQ SƏHMDAR CƏMİYYƏTİ

31 DEKABR 2007-Cİ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ MALİYYƏ HESABATLARININ HAZIRLANMASI VƏ TƏSDİQ EDİLMƏSİ ÜZRƏ RƏHBƏRLİYİN MƏSULİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT

Müstəqil auditor hesabatının 2-ci və 3-cü səhifələrində təqdim olunmuş müstəqil auditorların rəyində şərh olunan müstəqil auditorların məsuliyyətinə uyğun oxunmalı olan bu hesabat “ƏMRAHBANK” SƏHMDAR BANKI AÇIQ SƏHMDAR CƏMİYYƏTİnin (bundan sonra “Bank”) maliyyə hesabatları ilə bağlı rəhbərliyin müvafiq məsuliyyətini müstəqil auditorların məsuliyyətindən fərqləndirmək məqsədilə hazırlanmışdır.

Rəhbərlik Bankın 31 dekabr 2007-ci il tarixinə maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə bitən il üzrə əməliyyatlarının nəticələrini, pul vəsaitlərinin hərəkətini və kapitalda dəyişikliklər hesabatını düzgün əks etdirən və Maliyyə Hesabatının Beynəlxalq Standartlarına (“MHBS”) uyğun olan maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən rəhbərlik aşağıdakılara məsuldur:

- Müvafiq mühasibat uçotu prinsiplərinin seçilməsinə və onların ardıcıl surətdə tətbiqinə;
- Ədalətli və düzgün qərarların verilməsinə və qiymətləndirmələrin aparılmasına;
- MHBS-un tələblərinə uyğunluğuna və maliyyə hesabatlarına qeydlərdə hər hansı MHBS-dən mühüm kənarlaşmalar üzrə açıqlamalara və izahatlara; və
- Bankın öz fəaliyyətini davam etdirməsi mümkün olmaması istisna olmaqla təxmin edilə bilən dövr ərzində maliyyə hesabatlarının fasiləsizlik prinsipi əsasında hazırlanmasına.

Həmçinin rəhbərlik aşağıdakılara görə məsuliyyət daşıyır:

- Bankda effektiv və sağlam daxili nəzarət sisteminin qurulmasına, tətbiqinə və saxlanılmasına;
- Bankın maliyyə vəziyyətini istənilən zaman lazımi dərəcədə dəqiq açıqlayan və onun maliyyə hesabatlarının MHBS-ın tələblərinə uyğun olduğuna təminat verən mühasibat uçotu sisteminin hər zaman dəqiq və düzgün saxlanılmasına;
- Mühasibat uçotunun Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə və mühasibat uçotu standartlarına uyğun aparılmasına;
- Bankın aktivlərinin mühafizə edilməsi üçün öz səlahiyyətləri daxilində mümkün tədbirlərin görülməsinə; və
- Saxtakarlıq hallarının və digər pozuntuların müəyyən edilməsinə və qarşısının alınmasına.

31 dekabr 2007-ci il tarixinə bitən il üzrə maliyyə hesabatlarının buraxılması 15 avqust 2008-ci il tarixdə İdarə heyəti tərəfindən təsdiq olunmuşdur.

İdarə Heyəti tərəfindən

Sədr	**Baş Mühasib**
Cənab Mahmud Ağamaliyev	**Cənab Fazil Hüseynov**
15 avqust 2008-ci il	*15 avqust 2008-ci il*
Bakı, Azərbaycan Respublikası	*Bakı, Azərbaycan Respublikas*

Deloitte & Touche MMC
8-ci mərtəbə
Landmark III
Xəqani küç. 45A
Bakı, AZ1010
Azərbaycan

Tel: +994 (0) 12 598 2970
Faks: +994 (0) 12 598 2975
www.deloitte.az

MÜSTƏQİL AUDİTORLARIN RƏYİ

"ƏmrahBank" Səhmdar Bankı Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin Səhmdarlarına və İdarə Heyətinə:

Maliyyə hesabatları üzrə hesabat

Biz "ƏmrahBank" Səhmdar Bankı Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin (bundan sonra "Bank") 31 dekabr 2007-ci il tarixinə hazırlanmış balansdan və həmin tarixdə birən il üzrə mənfəət və zərər, pul vəsaitlərinin hərəkəti və kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabatlardan, habelə əsas mühasibat uçotu siyasətlərinə dair icmaldan və digər izahlı qeydlərdən ibarət olan maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Maliyyə hesabatları üzrə rəhbərliyin məsuliyyəti

Bankın rəhbərliyi maliyyə hesabatlarının Maliyyə Hesabatının Beynəlxalq Standartları əsasında hazırlanmasına və düzgün təqdimatına cavabdehdir. Rəhbərliyin məsul olduğu vəzifələrə bunlar daxildir: saxtalaşdırılmaya və mühüm təhriflərə yol vermədən maliyyə hesabatlarının hazırlanması və düzgün təqdimatı üçün daxili nəzarət sisteminin planlaşdırılması, tətbiqi və saxlanılması; müvafiq mühasibat uçotu siyasətlərinin seçilməsi və tətbiqi; və şəraitə müvafiq mühasibat qiymətləndirilmələrinin həyata keçirilməsi.

Auditorun məsuliyyəti

Bizim vəzifəmiz apardığımız audit əsasında maliyyə hesabatları haqqında rəy bildirməkdir. Biz auditi Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun olaraq həyata keçirdik. Həmin standartlar tələb edir ki, biz etik tələbləri yerinə yetirməklə yoxlamanın aparılmasını elə planlaşdıraq və həyata keçirək ki, maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş məlumatlarda əhəmiyyətli səhvlərin olmadığına kifayət qədər əmin olaq.

Audit zamanı maliyyə hesabatlarında göstərilən rəqəmləri və açıqlamaları təsdiq edən auditor sübutlarının əldə edilməsi üçün prosedurlar yerinə yetirilir. Prosedurlar auditorun mühakiməsindən, o cümlədən maliyyə hesabatlarında səhv və saxtakarlıqla bağlı mühüm təhrif risklərinin qiymətləndirilməsindən asılı olaraq seçilir. Həmin riskləri qiymətləndirərkən, auditor şəraitə münasib olan auditor prosedurlarının layihələşdirilməsi məqsədilə müəssisə tərəfindən maliyyə hesabatlarının hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi ilə bağlı olan daxili nəzarət sistemini nəzərdən keçirir, lakin bu zaman müəssisənin daxili nəzarət sisteminin effektivliyi haqqında rəy bildirmək məqsədi qoyulmur. Audit yoxlamasına həmçinin rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilmiş mühasibat uçotu siyasətlərinin müvafiqliyinin və həyata keçirilmiş mühasibat qiymətləndirilmələrinin düzgünlüyünün, eləcə də maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatının təhlili daxildir.

Deloitte.

Hesab edirik ki, apardığımız audit nəticəsində rəy vermək üçün kifayət qədər əsas toplamışıq.

Rəy

Fikrimizcə, bu maliyyə hesabatları 31 dekabr 2007-ci il tarixinə "ƏmrahBank" Səhmdar Bankı Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin maliyyə vəziyyətini, həmin tarixdə bitən il üzrə fəaliyyət nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini bütün əhəmiyyətli hallarda düzgün və Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun əks etdirir.

Deloitte & Touche.

15 avqust 2008-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

“ƏMRAHBANK” SƏHMDAR BANKI AÇIQ SƏHMDAR CƏMİYYƏTİ

31 DEKABR 2007-Cİ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ MƏNFƏƏT VƏ ZƏRƏR HAQQINDA HESABAT

(Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2007-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2006-cı il tarixinə bitən il
Faiz gəliri	4, 22	5,996,393	4,300,496
Faiz xərci	4, 22	(2,683,246)	(1,668,167)
FAİZ HESABLANAN AKTİVLƏR ÜZRƏ DƏYƏRSİZLƏŞMƏ ZƏRƏRLƏRİ ÜÇÜN EHTİYATIN YARADILMASINDAN ƏVVƏL XALİS FAİZ GƏLİRİ		3,313,147	2,632,329
Faiz hesablanan aktivlər üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	5, 22	(2,415,929)	(1,148,430)
XALİS FAİZ GƏLİRİ		897,218	1,483,899
Xarici valyuta əməliyyatları üzrə xalis gəlir /(zərər)	6	64,758	(56,793)
Haqq və komissiya gəliri	7, 22	2,598,463	1,783,488
Haqq və komissiya xərci	7	(285,860)	(201,036)
Digər gəlirlər		5,070	5,853
XALİS QEYRİ-FAİZ GƏLİRİ		2,382,431	1,531,512
ƏMƏLİYYAT GƏLİRLƏRİ		3,279,649	3,015,411
ƏMƏLİYYAT XƏRCLƏRİ	8, 22	(2,164,072)	(1,697,193)
ƏMƏLİYYAT MƏNFƏƏTİ		1,115,577	1,318,218
Digər əməliyyatlar üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyatın bərpası/(ehtiyat)	5	198,350	(204,617)
MƏNFƏƏT VERGİSİNDƏN ƏVVƏL MƏNFƏƏT		1,313,927	1,113,601
Mənfəət vergisi xərci	9	(296,194)	(242,552)
XALİS MƏNFƏƏT		1,017,733	871,049

İdarə Heyəti tərəfindən

Sədr
Cənab Mahmud Ağamalıyev

15 avqust 2008-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Baş Mühasib
Cənab Fazil Hüseynov

15 avqust 2008-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

9-47-ci səhifələrdəki qeydlər bu maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

31 DEKABR 2007-Cİ İL TARİXİNƏ
BALANS
(Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2007-ci il	31 dekabr 2006-cı il
AKTİVLƏR:			
Nağd pul və Azərbaycan Respublikasının Milli Bankındakı qalıq vəsaitlər	10	9,347,625	4,501,169
Banklardan alınacaq vəsaitlər	11	628,284	706,704
Müştərilərə verilmiş kreditlər	12, 22	38,218,750	23,641,898
Satıla bilən investisiyalar	13	200,000	200,000
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər	14	252,901	269,341
Digər aktivlər	15	270,268	78,887
CƏMİ AKTİVLƏR		48,917,828	29,397,999
ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL			
ÖHDƏLİKLƏR:			
Banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	16	9,163,234	3,991,987
Müştəri hesabları	17, 22	28,593,038	16,468,237
Cari mənfəət vergisi öhdəliyi		46,304	160,444
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəliyi	9	2,881	8,362
Diğər öhdəliklər	18	190,914	365,245
Cəmi öhdəliklər		37,996,371	20,994,275
KAPİTAL:			
Səhmdar kapitalı	19	9,679,600	6,779,600
Bölüşdürülməmiş mənfəət		1,241,857	1,624,124
Cəmi kapital		10,921,457	8,403,724
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		48,917,828	29,397,999

İdarə Heyəti tərəfindən

Sədr
Cənab Mahmud Ağamalıyev

15 avqust 2008-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Baş Mühasib
Cənab Fazil Hüseynov

15 avqust 2008-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

9-47-ci səhifələrdəki qeydlər bu maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

31 DEKABR 2007-Cİ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
KAPİTALDA DƏYİŞİKLİKLƏR HAQQINDA HESABAT
(Azərbaycan manatı ilə)

	Səhmdar kapitalı	Bölüşdürül-məmiş mənfəət	Cəmi kapital
31 dekabr 2005-ci il	3,819,600	753,075	4,572,675
Səhmdar kapitalında artım	2,960,000	-	2,960,000
Xalis mənfəət	-	871,049	871,049
31 dekabr 2006-cı il	6,779,600	1,624,124	8,403,724
Səhmdar kapitalında artım	1,500,000	-	1,500,000
Dividentlərin kapitallaşdırılması	1,400,000	(1,400,000)	-
Xalis mənfəət	-	1,017,733	1,017,733
31 dekabr 2007-ci il	9,679,600	1,241,857	10,921,457

İdarə Heyəti tərəfindən

Sədr
Cənab Mahmud Ağamalıyev

15 avqust 2008-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Baş Mühasib
Cənab Fazil Hüseynov

15 avqust 2008-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

9-47-ci səhifələrdəki qeydlər bu maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

31 DEKABR 2007-Cİ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT

(Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2007-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2006-cı il tarixinə bitən il
ƏMƏLİYYAT FƏALİYYƏTİNDƏN YARANAN PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ:			
Mənfəət vergisindən əvvəl mənfəət		1,313,927	1,113,601
Düzəlişlər:			
Faiz hesablanan aktivlər üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	5, 22	2,415,929	1,148,430
Digər əməliyyatlar üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün (ehtiyatın bərpası)/ehtiyat	5	(198,350)	204,617
Xarici valyuta əməliyyatları üzrə köçürmə (gəliri)/zərəri	6	(19,702)	84,053
Köhnəlmə və amortizasiya xərci	8	105,468	88,569
Faiz hesablamalarında dəyişiklik, xalis		(448,199)	(20,286)
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyətindən yaranan pul vəsaitləri		3,169,073	2,618,984
Əməliyyat aktivlərində (artım)/azalma:			
Azərbaycan Respublikası Milli Bankında məcburi ehtiyat depoziti		(651,765)	(618,399)
Banklardan alınacaq vəsaitlər		458,326	(90,694)
Müştərilərə verilmiş kreditlər		(16,620,740)	(10,795,777)
Digər aktivlər		(230,238)	11,346
Əməliyyat öhdəliklərində artım:			
Banklara və digər maliyyə təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər		5,220,658	800,584
Müştəri hesabları		12,252,264	5,729,462
Digər öhdəliklər		65,054	130,882
Mənfəət vergisindən əvvəl əməliyyat fəaliyyətlərindən yaranan pul vəsaitlərinin mədaxili/(məxarici)		3,662,632	(2,213,612)
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(415,815)	(103,736)
Əməliyyat fəaliyyətlərindən yaranan xalis nağd pul vəsaitlərinin mədaxili/(məxarici)		3,246,817	(2,317,348)
İNVESTİSİYA FƏALİYYƏTİNDƏN YARANAN PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ:			
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin alınması	14	(89,028)	(109,564)
Satıla bilən investisiyaların alınması		-	(200,000)
İnvestisiya fəaliyyətlərindən yaranan xalis nağd pul vəsaitlərinin məxarici		(89,028)	(309,564)

31 DEKABR 2007-Cİ İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT (DAVAMI)
(Azərbaycan manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2007-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2006-cı il tarixinə bitən il
MALİYYƏ FƏALİYYƏTLƏRİNDƏN YARANAN PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ:			
Adi səhmdar kapitalın buraxılması		1,500,000	2,960,000
Maliyyə fəaliyyətlərindən yaranan xalis pul vəsaitlərinin mədaxili		1,500,000	2,960,000
Nağd pul vəsaitlərinə və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə valyuta məzənnəsindəki dəyişikliklərin təsiri		(78,758)	(118,268)
NAĞD PUL VƏSAİTLƏRİNDƏ VƏ NAĞD PUL VƏSAİTLƏRİNİN EKVİVALENTLƏRİNDƏ XALİS ARTIM		4,579,031	214,820
İLİN ƏVVƏLİNDƏ NAĞD PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ NAĞD PUL VƏSAİTLƏRİNİN EKVİVALENTLƏRİ	10	2,930,268	2,715,448
İLİN SONUNDA NAĞD PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ NAĞD PUL VƏSAİTLƏRİNİN EKVİVALENTLƏRİ	10	7,509,299	2,930,268

31 dekabr 2007-ci il tarixdə bitən il ərzində Bank tərəfindən nağd şəkildə alınmış və ödənilmiş faiz məbləği müvafiq olaraq 5,327,648 manat və 2,504,584 manat təşkil etmişdir.

31 dekabr 2006-cı il tarixdə bitən il ərzində Bank tərəfindən alınmış və ödənilmiş faiz məbləği müvafiq olaraq 4,203,851 manat və 1,624,723 manat təşkil etmişdir.

İdarə Heyəti tərəfindən

Sədr
Cənab Mahmud Ağamalıyev

15 avqust 2008-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

Baş Mühasib
Cənab Fazil Hüseynov

15 avqust 2008-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

9-47-ci səhifələrdəki qeydlər bu maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir.

1. BANK HAQQINDA ÜMUMİ MƏLUMAT

"Əmrahbank" Kommersiya Bankı təsis olunma haqqında müqaviləyə uyğun olaraq 1 dekabr 1993-cü ildə yaradılmış və 28 dekabr 1993-cü il tarixdə Azərbaycan Respublikasının Milli Bankında qeydiyyatdan keçmişdir. 14 iyul 2004-cü il tarixdə Bank özünün hüquqi statusunu və adını Əmrahbank Məhdud Məsuliyyətli Kommersiya Bankından "ƏmrahBank" Səhmdar Bankı Açıq Səhmdar Cəmiyyətinə ("Bank") dəyişdirmişdir. Dövlət qeydiyyatından keçmiş ünvanı Yusif Səfərov küçəsi 10, AZ 1025, Bakı, Azərbaycan. Bank Azərbaycan Respublikasının Milli Bankı ("ARMB") tərəfindən tənzimlənir və 171 saylı ümumi bank lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərir. Bankın əsas biznes fəaliyyətləri kommersiya əməliyyatlarından və ayrı-ayrı bank əməliyyatlarından ibarətdir. 31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərinə Bankın Azərbaycanda müvafiq olaraq 19 və 18 filialı olmuşdur.

31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərinə aşağıdakı fiziki şəxslər Bankın səhmdar kapitalında paya malik olmuşlar:

	31 dekabr 2007-ci il Təsisçi payı, %	**31 dekabr 2006-cı il Təsisçi payı, %**
İldırımzadə Yunis Əli oğlu	78.99	75.14
İldırımzadə Nazim Əli oğlu	6.78	8.02
İldırımzadə Elza Abbas qızı	7.78	9.21
İldırımzadə Əmrah Yunis oğlu	3.23	3.83
İldırımzadə Xalid Yunis oğlu	3.22	3.80
Cəmi	**100.00**	**100.00**

Bu maliyyə hesabatlarının buraxılması 15 avqust 2008-ci il tarixdə İdarə Heyəti tərəfindən təsdiq olunmuşdur.

2. TƏQDİMATIN ƏSASLARI

Mühasibat uçotunun əsasları

Bankın maliyyə hesabatları Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartları Şurası tərəfindən buraxılan Maliyyə Hesabatının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") və Beynəlxalq Maliyyə Hesabatlarının Şərhi Komitəsi ("BMHŞK") tərəfindən buraxılan Şərhlərə uyğun olaraq hazırlanmışdır. Bu maliyyə hesabatları hər hansı başqa qeydlər olmazsa, Azərbaycan manatı ilə təqdim olunmuşdur. Bu maliyyə hesabatları tarixi dəyər prinsipi əsasında hazırlanmışdır.

Bank mühasibat uçotunu Azərbaycanın yerli qanunvericiliyi əsasında aparır. Bu maliyyə hesabatları Azərbaycan Respublikasının mühasibat uçotu qanunvericiliyi əsasında hazırlanmış və MHBS-ə uyğunlaşdırılmışdır. Bu düzəlişlər əsas əməliyyatların iqtisadi mahiyyətini əks etdirən yenidən təsnifləşdirmələri, o cümlədən, bəzi aktivlərin və öhdəliklərin, gəlirlərin və xərclərin maliyyə hesabatı üzrə yenidən təsnifləşdirilməsini özündə birləşdirir.

Əməliyyat valyutası

Bankın madliyyə hesabatına daxil edilən maddələr müəssisəyə xas olan hadisə və şəraitlərin əsas iqtisadi mahiyyətini ən yaxşı əks etdirən valyutanı istifadə etməklə ölçülmüşdür (funksional valyuta). Bu maliyyə hesabatlarında əməliyyat valyutası Azərbaycan Manatıdır (bundan sonra "manat).

3. ƏSAS MÜHASİBAT UÇOTU SİYASƏTLƏRİ

Maliyyə alətlərinin tanınması və ölçülməsi

Bank maliyyə aktivlərini və öhdəliklərini yalnız o vaxt balansda uçota alır ki, o, maliyyə aləti üzrə müqavilənin tərəfi olur. Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin adi qaydada alqı-satqısı Bankın alqı-satqı əməliyyatlarını apardığı tarixdə qeyd olunur. Daha sonra satış tarixi ilə hesablaşma tarixi arasındakı ədalətli dəyərlə ölçüləcək maliyyə alətlərinin adi qaydada alışı alınmış maliyyə alətləri üçün təyin olunan qaydada hesabat olunur.

Maliyyə aktivləri və ya öhdəlikləri ilk olaraq ədalətli dəyər ilə, mənfəət və zərər haqqında hesabatda ədalətli dəyər ilə göstərilmədikdə isə, alışa birbaşa tətbiq olunan və ya maliyyə aktivlərinin və ya öhdəliklərinin buraxılması üzrə əməliyyat xərcləri məbləğində tanınır. Bu maddələrin daha sonra yenidən qiymətləndirilməsinə dair mühasibat uçotu qaydaları aşağıda açıqlanır.

Nağd pul və nağd pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Nağd pul və onların ekvivalentlərinə nağd pul, ödəniş müddəti 90 gün olan Azərbaycan Respublikası Milli Bankındakı müxbir hesablar və müddətli depozit hesablar üzrə məhdudiyyətsiz qalıqlar, İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatına ("İƏİT") daxil olan ölkələrdə yerləşən banklara verilmiş avanslar aiddirlər. Nağd pul axınının müəyyənləşdirilməsi məqsədilə, Azərbaycan Respublikası Milli Bankı tərəfindən tələb olunan minimum ehtiyat depoziti onların istifadəsi üzrə mövcud olan məhdudiyyətlər səbəbindən nağd pul vəsaitləri ekvivalentinə daxil edilmir (Qeyd 10).

Banklardan alınacaq vəsaitlər

Bank işinin normal gedişində digər banklarda müxtəlif müddətli avanslar və ya depozitlər saxlayır. Banklardan alınacaq vəsaitlər effektiv faiz metodunu istifadə etməklə amortizasiya dəyəri ilə qiymətləndirilir. Banklardan alınacaq vəsaitlər dəyərsizləşmə zərərləri üçün hər hansı ehtiyat çıxılmaqla qeyd olunur.

Müştərilərə verilmiş kreditlər

Müştərilərə verilmiş kreditlər maliyyə hesabatlarının digər kateqoriyaları üzrə təsnifləşdirilən aktivlərdən fərqli olaraq sabit və ya müəyyən edilə bilən ödənişli və fəal bazara çıxarılmayan qeyri-törəmə aktivləridir.

Bank tərəfindən sabit ödəmə müddətləri ilə verilən kreditlər ilk olaraq ədalətli dəyər üstəgəl qiymətləndirilən maliyyə alətlərinin alınmasına və yaradılmasına birbaşa tətbiq edilən aidiyyatı əməliyyat xərcləri həcmində tanınır. Hesablanmış ədalətli dəyər kreditin ədalətli dəyərinə bərabər olmadıqda, misal üçün kredit bazar qiymətindən aşağı dəyərlə verildikdə, hesablanmış ədalətli dəyərlə kreditin ədalətli dəyəri arasındakı fərq kreditin ilkin tanınması üzrə zərər kimi qeydə alınır

və bu zərərlərin xüsusiyyətindən uyğun olaraq mənfəət və zərər haqqında hesabata daxil edilir. Daha sonra kreditlər effektiv faiz metodunu istifadə etməklə amortizasiya dəyəri ilə qeydə alınır. Müştərilərə verilmiş kreditlər dəyərsizləşmə zərərləri üçün hər hansı ehtiyat çıxılmaqla uçota alınır.

Müştəri kreditin geri ödənilməsi öhdəliklərini yerinə yetirmədikdə və kredit şərtlərinin yenidən razılaşdırılması mümkün olmadıqda Bank zəmanət kimi saxlanılan girova sahib çıxacaqdır. Bank girovun öz adından açıq bazarda satılması üçün hər hansı üçüncü tərəfi cəlb edəcəkdir.

Kreditlərin və avansların silinməsi

Kreditlərin və avansların toplanması mümkün olmadığı halda onlar dəyərsizləşmə zərərləri üçün yaradılmış ehtiyatlara qarşı silinirlər. Kreditlər və avanslar banka ödənilməli məbləğləri toplamaq üçün rəhbərlik tərəfindən bütün mümkün tədbirlər həyata keçirildikdən və Bank bütün mümkün girovları satdıqdan sonra silinir. Əvvəllər silinmiş məbləğlərin sonradan bərpası mənfəət və zərər hesabatında bərpa dövründə maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşmə xərcləri üzrə əvəzləşdirmə kimi əks olunur.

Dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat

Amortizasiya dəyəri ilə qeyd edilən aktivlər
Bank ədalətli dəyərlə göstərilməyən maliyyə aktivləri üzrə dəyərsizləşmə zərərlərini maliyyə aktivinin və ya maliyyə aktivləri qrupunun dəyərsizləşməsinə dair obyektiv sübut olduqda hesablayır. Dəyərsizləşmə zərərləri maliyyə aktivlərinin ilkin effektiv faiz dərəcəsi ilə diskontlaşdırılaraq zəmanət və girov hesabına bərpa oluna bilən məbləğlər daxil olmaqla, balans dəyərləri ilə gələcəkdə daxil olması gözlənilən nağd vəsaitlərin cari dəyəri arasındakı fərq kimi ölçülür.

Bu cür dəyərsizləşmə zərərləri o vaxta qədər bərpa olunmur ki, növbəti dövr ərzində dəyərsizləşmə zərərinin məbləği azalır və həmin azalma dəyərsizləşmə tanındıqdan sonra baş verən hadisə ilə aydın şəkildə əlaqəli olur və bu halda əvvəlcə hesablanmış dəyərsizləşmə zərəri ilə bağlı ehtiyat hesaba düzəliş edilir.

İlkin dəyər ilə uçota alınan maliyyə aktivlər üçün dəyərsizləşmə zərəri maliyyə aktivinin balans dəyəri ilə oxşar maliyyə aktivlərinin bazardakı cari rentabellik tarifləri əsasında diskontlaşdırılan gələcəkdə daxil olması gözlənilən nağd pul vəsaitlərinin ilkin dəyəri arasındakı fərq kimi ölçülür. Bu cür dəyərsizləşmə zərərləri bərpa edilmir.

Satıla bilən maliyyə aktivləri
Satıla bilən maliyyə aktivləri dəyərsizləşdikdə, mənfəət və zərər hesabatında əvvəllər tanınmış hər hansı dəyərsizləşmə zərərləri çıxılmaqla maliyyə aktivlərinin maya dəyəri (hər hansı əsas məbləğin ödənişi və amortizasiya çıxılmaqla) ilə cari ədalətli dəyəri arasındakı fərqdən ibarət olan konsolidə edilmiş məbləğ kapitalda mənfəət və zərər hesabına köçürülür. Satıla bilən kimi təsnifləşdirilən kapital alətləri ilə bağlı dəyərsizləşmə zərərlərinin bərpası mənfəət və zərər haqqında hesabatda tanınmır. Əgər borc alətinin ədalətli dəyərindəki artım mənfəət və zərər hesabatında tanınmış dəyərsizləşmə zərərindən sonra baş verən hadisə ilə əlaqəlidirsə borc alətləri üzrə dəyərsizləşmə zərərlərinin bərpası mənfəət və zərər hesabatında aparılır.

Dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyatların müəyyən edilməsi riskə məruz qalan aktivlərin təhlilinə əsaslanır və rəhbərliyin fikrincə yaranmış zərərləri bərpa etmək üçün kifayət edəcək məbləği əks etdirir. Ehtiyatlar ayrı-ayrılıqda mühüm əhəmiyyət kəsb edən maliyyə aktivləri üçün risk aktivlərinin fərdi şəkildə qiymətləndirilməsi və ayrı-ayrılıqda mühüm əhəmiyyət kəsb etməyən maliyyə aktivləri üçün fərdi və ya birgə qiymətləndirmənin nəticəsində yaradılır.

Dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyatdakı dəyişiklik mənfəət və zərər haqqında hesabatda ehtiyat hesabı vasitəsilə (amortizasiya dəyəri ilə göstərilən maliyyə aktivləri) və birbaşa silinmə ilə (maya dəyəri ilə götərilən maliyyə alətləri) göstərilir. Dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyatın cəmi isə balans hesabatında göstərilmiş aktivlərin sayını əldə etmək üçün çıxılır. Dəyərsizləşmə zərərinin baş verməsi haqda sübutun obyektivliyini müəyyənləşdirərkən Bankın nəzərdən keçirdiyi faktorlara debitorların və ya emitentlərin likvidliyi, ödəniş etmə qabiliyyəti, biznes və maliyyə risklərinə məruz qalması, oxşar aktivlərlə bağlı ödənişlərin gecikdirilməsi dərəcəsi və istiqaməti, milli və yerli iqtisadi yönümlər və şəraitlər, girovun və zəmanətlərin ədalətli dəyəri daxildir. Bu və digər faktlar ayrı-ayrılıqda və ya birlikdə maliyyə aktivlərində və ya maliyyə aktivləri qrupunda dəyərsizləşmə zərərinin baş verməsi haqqında obyektiv sübutu əks etdirə bilər.

Nəzərə almaq lazımdır ki, zərərlərin qiymətləndirilməsi rəhbərliyin mühakimələrinə əsaslanır. Müəyyən dövrlərdə Bankın üzləşdiyi itkilər dəyərsizləşmə zərərlər üçün ehtiyatlara nisbətən daha çox ola bilər ki, bu zaman dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyatın riskə məruz qalan aktivlər üzrə yaranan itkiləri əhatə edə bilib bilməməsi rəhbərliyin mühakiməsindən asılıdır.

Satıla bilən investisiyalar

Satıla bilən investisiyalar qeyri-müəyyən müddətə saxlanılması nəzərdə tutulan borc və kapital investisiyalarından ibarətdir. Bu qiymətli kağızlar ilk olaraq ədalətli dəyərlə qeyd olunur. Daha sonra bu qiymətli kağızlar satılana qədər yenidən qiymətləndirilməklə ədalətli dəyərlə birbaşa kapitalda göstərilir. Satıldıqdan sonra isə əvvəlcə kapitalda tanınmış gəlir/xərc birbaşa mənfəət və zərər haqqında hesabatda tanınan dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyatlar, xarici valyuta mübadiləsi üzrə gəlirlər və ya zərərlər və effektiv faiz metodunu istifadə etməklə hesablanmış faiz gəliri istisna olmaqla, mənfəət və zərər haqqında hesabatda yenidən qeydə alınır. Bank satıla bilən investisiyaların ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün rəsmi bazar qiymətlərindən istifadə edir. Əgər belə qiymətlər yoxdursa, rəhbərlik müvafiq qiymətləndirmə metodlarından istifadə edir. Qiymətləndirmə metodlarına müstəqil və məlumatlı tərəflər arasında ən son qısamüddətli kommersiya əməliyyatları, qiymətləndirilən alətlə əhəmiyyətli dərəcədə eyni olan digər alətin hazırkı ədalətli dəyərinə istinad, diskontlaşdırılmış nağd pul vəsaitlərinin təhlili üsulları daxildir. Əgər aləti qiymətləndirmək üçün bazar iştirakçıları tərəfindən istifadə olunan ümumi qiymətləndirmə metodu mövcuddursa və həmin metod faktiki bazar əməliyyatlarından əldə olunan qiymətlə bağlı etibarlı hesablamaları nümayiş etdirə bilərsə, Bank həmin metoddan istifadə edir.

Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər

Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər yığılmış köhnəlmə və amortizasiya və hər hansı tanınmış dəyərsizləşmə zərəri çıxılmaqla ilkin dəyərlə tanınır.

Əmlak və avadanlığın köhnəlməsi və qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası onların ilkin dəyərindən çıxılır və aktivlərin istismar müddətləri üzrə silinməsini nəzərdə tutur. Amortizasiya aşağıdakı illik faiz dərəcələrini istifadə etməklə bərabər hissələrə bölünməklə köhnəlmə metodu əsasında hesablanır:

Mebel və qurğular	25%
Kompüterlər və avadanlıq	25%
Nəqliyyat vasitələri	25%
Digər	20%
Qeyri-maddi aktivlər	10%

Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin balans dəyərlərinin onların bərpa dəyərlərindən artıq dəyərlə uçota alınıb-alınmadığını qiymətləndirmək üçün onlar hər balans hesabatı tarixində nəzərdən keçirilirlər. Bərpa dəyəri satış dəyəri və istismar dəyəri çıxılmaqla ədalətli dəyərdən daha yüksəkdir. Balans dəyəri hesablanmış bərpa dəyərindən yüksək olduğu halda, aktivlərin dəyəri bərpa dəyəri səviyyəsinədək aşağı azaldılır.

Dəyərsizləşmə zərəri müvafiq dövrdə qeydə alınır və əməliyyat xərclərinə daxil edilir. Dəyərsizləşmə zərəri qeydə alındıqdan sonra əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin köhnəlmə xərcləri, qalıq dəyəri çıxılmaqla (əgər varsa), aktivlərin düzəliş olunmuş balans dəyərini sistemli şəkildə qalan iqtisadi faydalı dövrünə bölmək məqsədilə gələcək dövrlərə uyğunlaşdırılır.

Vergi

Mənfəət vergisi xərcləri cari və təxirə salınmış vergi xərclərinin cəmini əks etdirir.

Cari vergi xərcləri il üzrə vergiyə cəlb olunan mənfəətə əsaslanır. Vergiyə cəlb olunan mənfəət mənfəət və zərər haqqında hesabatda göstərilən xalis mənfəətdən fərqlənir, çünki vergiyə cəlb olunan mənfəətə digər illərdə vergiyə cəlb olunan və ya tutulan gəlir və xərc maddələri daxil deyil, bundan əlavə o, heç vaxt vergiyə cəlb olunmayan və vergi tutulmayan maddələri özündə birləşdirmir. Bankın cari vergi xərcləri hesabat dövründə qüvvəyə minən və ya balans hesabatı tarixinə qüvvəyə minən vergi dərəcələrini istifadə etməklə hesablanır.

Təxirə salınmış vergilər - maliyyə hesabatlarındakı aktiv və öhdəliklərin balans dəyərləri ilə vergiyə cəlb olunan mənfəətin hesablanmasında istifadə olunan müvafiq vergi bazaları arasında yaranan fərqlərdən bərpa edilməsi və ya ödənilməsi gözlənilən vergilərdir və bu növ vergilər balans hesabatının öhdəlik metodu əsasında uçota alınır. Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri adətən bütün vergiyə cəlb olunan müvəqqəti fərqlər üçün tanınır, təxirə salınmış vergi aktivləri isə istifadə edilən tutulmalı müvəqqəti fərqlərə qarşı yaranması ehtimal edilən vergiyə cəlb olunan mənfəətin həcmində tanınır. Əgər müvəqqəti fərq nə vergiyə cəlb olunan mənfəətə, nə də maliyyə mənfəətinə təsir etməyən əməliyyat üzrə digər aktiv və öhdəliklərin ilkin tanınmasından yaranırsa, bu cür aktivlər və öhdəliklər tanınmır.

Təxirə salınmış vergi aktivlərinin balans dəyəri hər balans hesabatı tarixində nəzərdən keçirilir və aktivlərin bütün hissəsini və ya müəyyən hissəsini bərpa etməsi üçün kifayət qədər vergiyə cəlb olunan mənfəətin mövcudluğu ehtimal edilməyən həcmdə azaldılır.
Təxirə salınmış vergi - öhdəliklər üzrə hesablaşmanın aparıldığı və ya aktivlərin realizə olunduğu dövrdə tətbiq edilməsi gözlənilən vergi dərəcələri ilə hesablanır. Təxirə salınmış vergi mənfəət və zərər haqqında hesabatda xərc maddəsi kimi göstərilir və ya hesabatın kredit balansına yazılır, lakin təxirə salınmış verginin birbaşa kapitala və hesabatın kredit balansına yazıldığı hallar istisna təşkil edir, belə ki, bu halda təxirə salınmış vergi səhmdar kapitalı ilə bağlı olur.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri aşağıdakı hallarda əvəzləşdirilir və balans hesabatında əks olunur:

- Bank cari mənfəət vergisi aktivlərini cari mənfəət vergisi öhdəliklərinə qarşı əvəzləşdirmək hüququna malik olduqda; və
- Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri eyni vergi orqanı tərəfindən eyni təşkilatdan tutulan mənfəət vergisinə aid olduqda.

Azərbaycanda Bankın fəaliyyətinə şamil ediləcək müxtəlif başqa vergi növləri də mövcuddur. Bu vergilər mənfəət və zərər haqqında hesabata əməliyyat xərclərinin komponentləri kimi daxil edilir.

Banklara, kredit təşkilatlarına və müştəri hesablarına ödənilməli vəsaitlər

Banklara, kredit təşkilatlarına və müştəri hesablarına ödənilməli vəsaitlər ilk olaraq ədalətli dəyərlə tanınır. Daha sonra ödənilməli məbləğlər amortizasiya dəyəri ilə göstərilir və balans dəyəri ilə geri alınma dəyəri arasındakı hər hansı fərq mənfəət və zərər haqqında hesabatda effektiv faiz metodunu istifadə etməklə borcların yarandığı dövr üzrə tanınır.

Ehtiyatlar

Ehtiyatlar Bank keçmiş hadisələr nəticəsində cari hüquqi və ya konstruktiv öhdəliyə malik olduqda, və öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi cəhətdən faydalı ehtiyatların azalması ehtimalı yarandıqda və öhdəlik düzgün qiymətləndirildikdə uçota alınır.

Verilmiş maliyyə zəmanəti müqavilələri və akkreditivlər

Bank tərəfindən verilən maliyyə zəmanəti müqavilələri və akkreditivlər zərər çəkənin zərərlərini bərpa etmək üçün edilən xüsusi ödənişlərdən ibarət kredit sığortasıdır. Bu ödənişlər müəyyən edilmiş borcalanın borc aləti üzrə ilkin və ya düzəliş edilmiş şərtləri əsasında ödəniş etmək imkanına malik olmadığından aparılır. Verilmiş bu cür maliyyə zəmanəti və akkreditivlər ilk olaraq ədalətli dəyərlə tanınır. Daha sonra isə onlar iki məbləğ (a) “Ehtiyatlar, Şərti Öhdəliklər və Aktivlər” haqqında MUBS37-yə uyğun olaraq ehtiyat kimi tanınmış məbləğin və (b) ilk olaraq tanınmış məbləğin ən yüksək həddindən, müvafiq olduqda, verilmiş maliyyə zəmanəti müqavilələri və ya akkreditivlər üzrə əldə olunan ilk sığorta gəlirinin ümumi amortizasiyasını çıxmaqla qiymətləndirilir.

Şərti öhdəliklər və aktivlər

Hesalaşma üzrə hər hansı pul vəsaitləri məxaricinin yaranma ehtimalı olmayanadək şərti öhdəliklər balans hesabatında tanınmır lakin açıqlanır. Şərti aktivlər balans hesabatında tanınmır lakin iqtisadi mənfəətin əldə olunması ehtimalı olduqda açıqlanır.

Səhmdar kapitalı

Səhmdar kapitalı maya dəyəri ilə tanınır.

Adi səhmlər üzrə dividentlər kapitalda elan olunduqları dövrdə azalma kimi tanınır. Balans hesabatı tarixindən sonra elan olunan dividentlər “Balans Hesabatı tarixindən sonrakı hadisələr” haqqında 10 saylı MUBS-a uyğun olaraq balans hesabatından sonrakı hadisə kimi tanınır və müvafiq qaydada açıqlanır.

Məcburi dövlət sosial sığorta haqları və digər müavinətlər

Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq, Bank işçilərin əmək haqlarından məcburi dövlət sosial sığorta haqları tutur və onları dövlət pensiya fonduna köçürür. Belə xərclər müvafiq əmək haqlarının qazanıldığı dövrdə çıxılır. Təqaüdə çıxdıqda təqaüdlə bağlı bütün ödənişlər dövlət pensiya fondu tərəfindən yerinə yetirilir. Bank, işə götürən tərəfindən cari məcmu əmək haqqı ödənişlərinin faizi kimi hesablanmış cari ödənişlərin həyata keçirilməsini tələb edən Azərbaycan Respublikasının dövlət pensiya sistemindən başqa hər hansı pensiya sisteminə malik deyildir. Bundan başqa, Bankda hesablanması tələb olunan təqaüd müavinətləri və ya kompensasiya edilən digər mühüm müavinətlər mövcud deyildir.

Gəlir və xərclərin tanınması

Faiz gəliri və xərci hesablama metodu ilə effektiv faiz metodundan istifadə etməklə tanınır. Effektiv faiz metodu maliyyə aktivinin və ya maliyyə öhdəliyinin (və ya maliyyə aktivləri və ya maliyyə öhdəlikləri qrupunun) amortizasiya dəyərinin hesablanması və müvafiq dövr üzrə faiz gəlirinin və faiz xərclərinin bölüşdürülməsi metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi hesablanmış gələcək nağd pul ödənişlərini və ya daxil olan vəsaitləri maliyyə alətinin gözlənilən faydalı istismar müddəti üzrə və ya müvafiq olduqda, daha qısa müddətdə maliyyə aktivinin və ya maliyyə öhdəliyinin xalis balans dəyərinə dəqiq diskontlaşdıran dərəcədir.

Dəyərsizləşmə zərəri nəticəsində maliyyə aktivi və ya oxşar maliyyə alətləri qrupu (qismən silindikdə) silindikdə, faiz gəliri dəyərsizləşmə zərərini müəyyən etmək məqsədilə gələcək nağd pul vəsaitlərini diskontlaşdırmaq üçün istifadə olunan faiz dərəcəsi əsasında tanınır.

Ədalətli dəyərlə göstərilən aktivlər üzrə qazanılan faizlər faiz gəliri hissəsində təsnifləşdirilir.

Həmçinin faiz gəlirinə qiymətli kağızlara edilən investisiyalardan qazanılan gəlirlər daxildir. Digər gəlirlər aidiyyəti əməliyyatlar başa çatdıqda mənfəət və zərər haqqında hesabatın kreditinə yazılır.

Kreditin ayrılması haqları aidiyyatı birbaşa xərclərlə birlikdə təxirə salınır və kreditin effektiv faiz dərəcəsinə düzəliş kimi qeydə alınır. Kredit öhdəliyinin xüsusi borc müqaviləsi ilə nəticələnməsi mümkün olduğu hallarda, kredit öhdəliyi üzrə haqlar aidiyyatı birbaşa xərclərlə birlikdə təxirə salınır və yekun kreditin effektiv faiz dərəcəsinə düzəliş kimi tanınır. Kredit öhdəliyinin xüsusi borc müqaviləsi ilə nəticələnməsi mümkün olmadığı hallarda, kredit öhdəliyi üzrə haqlar kredit öhdəliyinin qalan müddəti üzrə mənfəət və zərər haqqında hesabatda tanınır. Kredit müqaviləsinin müddəti kredit alınmamış qurtardıqda, kredit öhdəliyi üzrə haqlar mənfəət və zərər hesabatında müddətin bitməsi üzrə tanınır. Kredit üzrə xidmət haqları xidmətlər yerinə yetirildikdə gəlir kimi tanınır. Bütün digər komissiyalar xidmətlər göstərilən zaman tanınır.

Xarici valyuta əməliyyatları

Xarici valyuta ilə ifadə olunan müəyyən edilmiş pul aktiv və öhdəlikləri balans tarixindəki alqı-satqı məzənnəsinə uyğun şəkildə Azərbaycan Manatına konvertasiya edilir. Xarici valyuta ilə aparılan əməliyyatlar əməliyyatın yerinə yetirildiyi günə qüvvədə olan valyuta məzənnəsi ilə hesablanır. Bu əməliyyatlardan yaranan gəlir və zərər xarici valyuta mübadiləsi üzrə xalis gəlir kimi qeyd edilir.

Xarici valyuta məzənnələri

Bank ilin sonuna maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün aşağıdakı xarici valyuta məzənnələrindən istifadə etmişdir:

31 dekabr 2007-ci il			31 dekabr 2006-cı il		
1 ABŞ dolları	=	0.8453 manat	1 ABŞ dolları	=	0.8714 manat
1 AVRO	=	1.2450 manat	1 AVRO	=	1.1471 manat
1 BFS	=	1.6876 manat	1 BFS	=	1.7113 manat
1 Rus Rublu	=	0.0346 manat	1 Rus Rublu	=	0.0331 manat

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi

Bank qeydə alınmış məbləğləri təmin etmək üçün hüquqi cəhətdən təsiredici qüvvəyə malik olduqda və ya Bank eyni zamanda aktivlərini maddi vəsaitə çevirmək və ya öhdəliklərini yerinə yetirmək, yaxud da hər ikisi üzrə xalis əsasda hesablaşma aparmaq niyyətində olduqda maliyyə aktivləri və öhdəlikləri üzləşdirilir və balans da xalis məbləğlə qeyd olunur. Silinməsinə icazə verilməyən maliyyə aktivinin köçürülməsini uçota alarkən Bank köçürülmüş aktivi və ya əlaqəli öhdəliyi əvəzləşdirmir.

Rəhbərliyin mühüm mühakimələrini tələb edən sahələr və qeyri-müəyyənliyin qiymətləndirməsi mənbələri

Bankın maliyyə hesabatlarının hazırlanması rəhbərlik tərəfindən balans hesabatı tarixinə aktiv və öhdəliklərin hesabat olunmuş məbləğlərinə və həmin tarixdən bitən il üzrə gəlir və xərclərin hesabat olunmuş məbləğlərinə təsir edən qiymətləndirmələrin və mühakimələrin aparılması tələb olunur. Rəhbərlik öz qiymətləndirmələrini və mühakimələrini davamlı olaraq nəzərdən keçirir. Rəhbərlik öz qiymətləndirmə və mühakimələrində təcrübəsinə və şəraitə müvafiq hesab edilən digər faktorlara əsaslanır. Müxtəlif fərziyyələrdən və ya şəraitlərdən asılı olaraq faktiki nəticələr həmin qiymətləndirmələrdən fərqlənə bilər. Aşağıdakı qiymətləndirmələr və mühakimələr Bankın maliyyə durumunun təsvir edilməsi üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Kreditlərin və debitor vəsaitlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat

Bank dəyərsizləşməni qiymətləndirmək üçün öz kreditlərini və debitor vəsaitlərini mütəmadi olaraq nəzərdən keçirir. Yaranmış dəyərsizləşmə zərərlərinin Bankın kredit və debitor vəsaitlər portfelində tanınması üçün Bankın kreditləri üzrə dəyərsizləşmə ehtiyatları yaradılmışdır. Bank kreditlərin və debitor vəsaitlərin dəyərsizləşməsi ehtiyatları ilə bağlı mühasibat proqnozlarını aşağıdakı səbəblərdən qeyri-müəyyənliyin əsas mənbəyi hesab edir: (i) onlar dövrdən-dövrə dəyişməyə çox həssasdırlar belə ki, dəyərsizləşən kreditlər və debitor vəsaitlərlə bağlı gələcək kredit riskinin dərəcələri və potensial zərərlərin qiymətləndirilməsi haqqında fərziyyələr onun son dövr üzrə fəaliyyət təcrübəsinə əsaslanır, və (ii) Bankın hesablanmış zərərləri ilə faktiki zərərləri arasında hər hansı mühüm fərq (ehtiyatlarda qeyd olunduğu kimi) əhəmiyyətli olarsa Bankın gələcək dövrlər üzrə maliyyə hesabatlarına mühüm təsir edə biləcək ehtiyatlar yaratmağı tələb edə bilər.

Borcalan maliyyə çətinlikləri keçirdiyi halda və oxşar borcalanlarla bağlı bir neçə məlumat mənbəyi olduqda bank hər hansı dəyərsizləşmə zərərinin məbləğini qiymətləndirmək üçün rəhbərliyin mühakimələrindən istifadə edir. Eynilə, Bank keçmiş fəaliyyətinə, keçmiş müştəri bazasına, qrupa daxil olan borcalanların ödəniş statusunda mənfi dəyişiklikləri əks etdirən məlumata və qrup daxilindəki aktivlər üzrə əlaqələri nəzərə almaqla milli və ya yerli iqtisadi şəraitə əsaslanan əyişiklikləri qiymətləndirir. Rəhbərlik kredit riski xüsusiyyətlərinə malik olan

aktivlərlə bağlı təcrübəsinə və kreditlər və debitor vəsaitlər qrupuna daxil olan aktivlər üzrə aşkar dəyərsizləşmə sübutuna əsaslanmaqla qiymətləndirmələrdən istifadə edir. Bank məlumatda öz əksini tapmayan hazırkı şəraitin daxil edilməsi üçün bir qrup kreditlər və ya debitor vəsaitlər üçün məlumatın təkmilləşdirilməsi zamanı rəhbərliyin mühakimələrindən istifadə edir.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatlar mövcud iqtisadi və siyasi şəraitlər əsasında müəyyən edilmişdir. Bank bu şəraitdə Azərbaycan Respublikasında hansı dəyişikliklərin baş verəcəyini və belə dəyişikliklərin gələcək dövrlərdə maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi ehtiyatlarına edəcəyi təsiri əvvəlcədən proqnozlaşdırmır.

Müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşmə ehtiyatının balans dəyəri 31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərinə müvafiq olaraq 6,612,226 manat və 5,387,393 manat olmuşdur.

Maliyyə alətlərinin qiymətləndirilməsi

Satıla bilən kimi təsnifləşdirilən maliyyə alətləri ədalətli dəyərlə göstərilir. Bu cür maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri alətin məcburi və ya likvidasiya satışından başqa, könüllü tərəflər arasında aparılan cari əməliyyat nəticəsində mübadilə edildiyi məbləğdir. Əgər alətin elan olunmuş bazar dəyəri vardırsa, onun ədalətli dəyəri bazar qiymətinə əsaslanmaqla hesablanır. Bazarda qiymətləndirmə parametrlərini müşahidə etmək mümkün olmadıqda və ya müşahidə edilən bazar qiymətlərinə istinad etmək mümkün olmadıqda, ədalətli dəyər hər bir məhsul üçün uyğun olan digər bazar məlumatını və qəbul edilmiş maliyyə nəzəriyyələrindən əsaslandığımız riyazi metodologiyanı istifadə edən qiymətləndirmə modelini təhlil etməklə əldə olunur. Qiymətləndirmə modelləri qiymətli kağızların müqavilə şərtlərini, habelə bazara əsaslanan qiymətləndirmə parametrlərini (məs, faiz dərəcələri, dəyişkənlik, mübadilə məzənnələri və partnyorların kredit reytinqi) nəzərə alır. Bazara əsaslanan qiymətləndirmə parametrlərini birbaşa müşahidə etmək mümkün olmadıqda, rəhbərlik həmin parametrin ən yaxşı qiymətləndirmə metodu ilə bağlı qərar qəbul edəcək ki, alətin bazarda qiymətləndirilməsini düzgün əks etdirə bilsin. Bu mühakimələri yerinə yetirərkən, müxtəlif vasitələrdən o cümlədən, müşahidə edilən məlumatın etibarlılığından, tarixi məlumatdan və ektrapolyasiya vasitələrindən istifadə olunur. Alət bazarda müşahidə olunan məlumatla müqayisə edilməklə təsdiq olunduqda ilkin tanınma zamanı maliyyə alətinin ədalətli dəyərinin qiymətləndirməsi üçün ən yaxşı sübut əməliyyat qiyməti olur. Qiymətləndirmə mexanizminə əsaslanmaqla əməliyyat qiyməti ilə dəyər arasındakı hər hansı fərq mənfəət və zərər hesabatına ilkin tanınma üzrə daxil edilmir. Sonrakı gəlirlər və ya zərərlər bazar iştirakçılarını qiymət təyin edərkən nəzərdən keçirdiyi faktordakı dəyişikliklərin nəticəsi miqdarında tanınır.

Bank elan olunmuş bazar qiymətləri olmayan maliyyə alətlərinin qiymətləndirilməsi ilə bağlı mühasibat proqnozunu aşağıdakı səbəblərdən qeyri-müəyyənliyin əsas mənbəyi hesab edir: (i) onlar dövrdən-dövrə dəyişməyə çox həssasdırlar belə ki, bu rəhbərliyin faiz dərəcələri, dəyişiklik, mübadilə məzənnələri, partnyorun kredit reytinqi, qiymətləndirmə düzəlişləri və əməliyyatın spesifik xüsusiyyəti ilə bağlı fərziyyələr irəli sürməsini tələb edir və (ii) Qiymətləndirmələrdəki dəyişikliyin tanınmasından irəli gələn təsirin Bankın balans eləcə də mənfəət/(zərər) hesabında açıqlanan aktivlərinə əhəmiyyətli olması ehtimal edilir.

Rəhbərlik faiz dərəcələri, dəyişkənlik, mübadilə məzənnələri, partnyorun kredit reytinqi, qiymətləndirmə düzəlişləri ilə bağlı müxtəlif fərziyyələrdən istifadə edərsə, elan edilmiş bazar qiyməti olmayan maliyyə alətlərinin qiymətləndirilməsində kiçik və ya böyük dəyişiklik Bankın hesabat olunan gəlir gəlirinə əhəmiyyətli təsir ilə nəticələnə bilər.

31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərinə ədalətli dəyərlə qed olunan maliyyə alətlərinin balans dəyəri aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2007-ci il	**31 dekabr 2006-cı il**
Satıla bilən investisiyalar	200,000 manat	200,000 manat

Yeni və düzəliş edilmiş maliyyə hesabatının beynəlxalq standartlarının qəbul edilməsi

Cari ildə, Bank Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartları Şurası (BMUSŞ) və Beynəlxalq Maliyyə Hesabatlarının Şərhləri Komitəsi (BMHŞK) tərəfindən buraxılmış, Bankın əməliyyatlarına uyğun olan və 1 yanvar 2007-ci il tarixdən başlayan illik hesabat dövrlərinə aid olan bütün yeni və düzəliş edilmiş standartları və şərhləri qəbul etmişdir. Yeni və düzəliş edilmiş Standartların və Şərhlərin qəbul edilməsi Maliyyə Alətləri: Açıqlamalar haqqında MHBS 7-nin tətbiq edilməsinin təsiri istisna olmaqla, Bankın mühasibat uçotu siyasətlərində mühüm dəyişikliklərə səbəb olmadığından bu il və keçən il hesabat olunan məbləğlərə təsir etməmişdir.

MHBS 7 1 yanvar 2007-ci il tarixdən başlayan və ya bu tarixdən sonrakı dövrlər üzrə qüvvədədir. MHBS 7 maliyyə alətlərinin açıqlanması üçün yeni tələblər və tövsiyələr qoyur. MHBS 7-nin qəbul edilməsi bu maliyyə hesabatlarında Bankın maliyyə alətlərinin maliyyə hesabatlarında təsnifləşdirilməsinə və qiymətləndirilməsinə təsir etmir. Əlavə məlumat MHBS 7-də tələb olunduğu kimi maliyyə hesabatlarında cari və müqayisəli hesabat dövrləri üçün açıqlanmışdır.

Kapital açıqlamaları" haqqında"MUBS 1-ə düzəlişlər (MUBS 1) – 18 avqust 2005-ci il tarixdə MUBSŞ MUBS1-ə düzəlişlər hazırlamışdır. Bu düzəlişlərə əsasən müəssisənin məqsədləri, siyasətləri və kapitalın idarəedilməsi prosesləri barədə müəyyən açıqlamaların verilməsi tələb olunur. Maliyyə hesabatlarında düzəliş edilən MUBS 1 ilə tələb olunduğu kimi cari və müqayisəli hesabat dövrləri üçün əlavə məlumat açıqlanmışdır.

Buraxılmış lakin hələ qüvvəyə minməmiş standartlar və şərhlər

Bu maliyyə hesabatlarının təsdiq olunması tarixinə, qüvvəyə minmə tarixindən əvvəl Bank tərəfindən qəbul edilmiş standartlardan və şərhlərdən başqa, aşağıdakı şərhlər buraxılmış lakin qüvvəyə minməmişdir.

MHBS 8 "Əməliyyat Seqmentləri"("MHBS 8") – 30 noyabr 2006-cı il tarixdə, MUBSŞ müəssisə tərəfindən rəhbərliyin təqdim etdiyi məlumata əsasında seqmentlər üzrə təhlillərinin aparılmasını tələb edən MUBS 8-i buraxmışdır. MHBS 8 1 yanvar 2009-cu il və ya ondan sonrakı dövrlər üzrə qüvvədədir. Hazırda rəhbərlik bu yeni standartın qəbul edilməsinin gələcək dövrlərə təsirini qiymətləndirir. Bank gələcəkdə buraxılacaq digər yeni standartların və şərhlərin Bankın maliyyə hesabatlarına maliyyə cəhətdən mühüm təsir etməyəcəyini düşünür.

"Maliyyə hesabatının təqdimatı" haqqında MUBS 1-ə düzəliş – 6 sentyabr 2007-ci il tarixdə, MUBSŞ MUBS 1-ə düzəliş hazırlamışdır. Düzəlişə əsasən MHBS-də kapitalda qeyri-təsisçi dəyişikliklərinin təqdim edilməsi üçün tələb olunan metodu dəyişdirir, lakin müəssisənin maliyyə hesabatlarında yenidən adlandırılmasını tələb etmir. Bank MUBS1-ə düzəlişin qəbul edilməsinin maliyyə hesabatlarına təsir edəcəyinini düşünmür. MUBS1-ə düzəliş 1 yanvar 2009-cu il tarixdən başlayan və bu tarixdən sonrakı dövrlər üzrə qüvvədədir.

MHBS 3 “Müəssisələrin birləşməsi” – MUBSŞ MHBS 3-ü və filialların alınması və satılmasına dair layihəsinin 2008-ci ilin yanvar ayında başa çatmasından sonra MUBS 27 “Konsolidə edilmiş və Fərdi maliyyə hesabatları”na aidiyyatı yoxlamalar dərc etmişdir. Onlar 1 yanvar 2009-cu il tarixdən başlayan və ya bu tarixdən sonrakı maliyyə dövrləri üzrə qüvvədədir lakin 1 yanvar 2007-ci il tarixdən başlayan və ya bu tarixdən sonrakı maliyyə dövrləri üzrə birlikdə qəbul edilə bilər.

4. XALİS FAİZ GƏLİRİ

Xalis faiz gəliri aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2007-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2006-cı il tarixinə bitən il
Faiz gəliri aşağıdakılardan ibarətdir:		
Amortizasiya dəyəri ilə qeydə alınmış aktivlər üzrə faiz gəliri:		
- dəyərsizləşmiş aktivlər üzrə faiz gəliri	3,549,321	1,951,005
- dəyərsizləşməyən aktivlər üzrə faiz gəliri	2,442,533	2,318,004
Cəmi amortizasiya dəyəri ilə tanınmış maliyyə aktivləri üzrə faiz gəliri	5,991,854	4,269,009
Borc qiymətli kağızları üzrə faiz	4,539	31,487
Cəmi faiz gəliri	**5,996,393**	**4,300,496**
Amortizasiya dəyəri ilə qeydə alınmış aktivlər üzrə faiz gəlirləri aşağıdakılardan ibarətdir:		
Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə faiz	5,967,010	4,085,048
Banklardan alınacaq vəsaitlər üzrə faiz	24,844	183,961
Cəmi amortizasiya dəyəri ilə qeydə alınmış maliyyə aktivləri üzrə faiz gəliri	5,991,854	4,269,009
Borc qiymətli kağızları üzrə faiz	4,539	31,487
Cəmi faiz gəliri	**5,996,393**	**4,300,496**
Faiz xərci aşağıdakılardan ibarətdir:		
Amortizasiya dəyəri ilə qeydə alınmış öhdəliklər üzrə faiz gəliri		
Müştəri hesabları üzrə faiz	(2,399,703)	(1,631,659)
Banklara və digər kredit təşkilatlarına ödəniməli vəsaitlər üzrə faiz	(283,543)	(36,508)
Cəmi amortizasiya dəyəri ilə qeydə alınmış maliyyə öhdəlikləri üzrə cəmi faiz xərci	**(2,683,246)**	**(1,668,167)**
Faiz hesablanan aktivlər üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyatın yaradılmasından əvvəl xalis faiz gəliri	**3,313,147**	**2,632,329**

5. DƏYƏRSİZLƏŞMƏ ZƏRƏRLƏRİ ÜÇÜN EHTİYAT, DİGƏR EHTİYATLAR

Faiz hesablanan aktivlər üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyatda hərəkətlər aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Banklardan alınacaq vəsaitlər	**Müştərilərə verilmiş kreditlər**	**Cəmi**
31 dekabr 2005-ci il	28,109	4,210,854	4,238,963
(Bərpası)/ehtiyat	(28,109)	1,176,539	1,148,430
31 dekabr 2006-cı il	**-**	**5,387,393**	**5,387,393**
Ehtiyat	-	2,415,929	2,415,929
Aktivlərin silinməsi	-	(1,191,096)	(1,191,096)
31 dekabr 2007-ci il	**-**	**6,612,226**	**6,612,226**

Digər əməliyyatlar üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyatlarda hərəkətlər aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Digər aktivlər	**Zəmanətlər və digər öhdəliklər**	**Cəmi**
31 dekabr 2005-ci il	9,186	8,178	17,364
(Bərpası)/ehtiyat	(472)	205,089	204,617
31 dekabr 2006-cı il	**8,714**	**213,267**	**221,981**
Ehtiyatın bərpası	6,397	(204,747)	(198,350)
Aktivin silinməsi	(6,465)	-	(6,465)
31 dekabr 2007-ci il	**8,646**	**8,520**	**17,166**

Zəmanətlər və digər öhdəliklər üçün ehtiyatlar digər öhdəliklərə daxil edilir. Digər aktivlər üzrə zərərlər üçün ehtiyatlar digər aktivlərdən çıxılır.

6. XARİCİ VALYUTA ƏMƏLİYYATLARI ÜZRƏ XALİS GƏLİR /(ZƏRƏR)

Xarici valyuta əməliyyatları üzrə xalis gəlir/(zərər) aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2007-ci il tarixinə bitən il	**31 dekabr 2006-cı il tarixinə bitən il**
Dilinq əməliyyatları, xalis	45,056	27,260
Xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirmə fərqləri, xalis	19,702	(84,053)
Cəmi xarici valyuta əməliyyatları üzrə xalis gəlir /(zərər)	**64,758**	**(56,793)**

7. HAQQ VƏ KOMİSSİYA GƏLİRİ VƏ XƏRCİ

Haqq və komissiya gəliri və xərci aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2007-ci il tarixinə bitən il	**31 dekabr 2006-cı il tarixinə bitən il**
Haqq və komissiya gəliri:		
Nağd vəsaitlə əməliyyatlar	1,719,590	1,005,162
Hesablaşmalar	640,818	606,286
Xarici valyuta əməliyyatları	141,386	108,218
Plastik kartlarla əməliyyatlar	79,417	48,686
Sənədləşdirmə əməliyyatları	-	12,177
Sair	17,252	2,959
Cəmi haqq və komissiya gəliri	**2,598,463**	**1,783,488**

	31 dekabr 2007-ci il tarixinə bitən il	**31 dekabr 2006-cı il tarixinə bitən il**
Haqq və komissiya xərci:		
Hesablaşmalar	(120,758)	(81,397)
Nağd vəsaitlə əməliyyatlar	(73,114)	(64,621)
Plastik kartlarla əməliyyatlar	(72,934)	(39,538)
Sənədləşdirmə əməliyyatları	(11,152)	(5,388)
Xarici valyuta əməliyyatları	(7,902)	(10,092)
Cəmi haqq və komissiya xərci	**(285,860)**	**(201,036)**

8. ƏMƏLİYYAT XƏRCLƏRİ

Əməliyyat xərcləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2007-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2006-cı il tarixinə bitən il
Heyətlə bağlı xərclər	1,038,956	754,033
Ofislərin icarəsi	315,012	215,623
Rabitə	115,864	121,232
Dəftərxana ləvazimatları	109,502	123,656
Köhnəlmə və amortizasiya	105,468	88,569
Təhlükəsizlik məsrəfləri	103,262	85,650
Peşəkar xidmət haqları	86,121	52,149
Proqram təminatı xərcləri	34,481	36,369
Reklam xərcləri	32,061	37,322
Kommunal xərclər	30,686	27,827
Əsas vəsaitlərin təmir və saxlanma xərcləri	27,208	36,681
Mənfəət vergisindən başqa vergilər	2,541	2,484
Sair	162,910	115,598
Cəmi əməliyyat xərcləri	**2,164,072**	**1,697,193**

9. MƏNFƏƏT VERGİSİ

Bank vergi hesabatlarını Azərbaycan Respublikasının yerli vergi qanunvericiliyi əsasında hazırlayır və saxlayır ki, bu da Maliyyə Hesabatının Beynəlxalq Standartlarından fərqlənə bilər.

Bəzi xərclər yerli vergi qanunvericiliyi əsasında vergiyə cəlb olunmadığından və bəzi gəlirlər vergidən azad olduğundan Banka müəyyən daimi vergi fərqləri təsir edir.

Təxirə salınmış vergilər maliyyə hesabatı məqsədi üçün aktiv və öhdəliklərin balans dəyərləri ilə vergi məqsədləri üçün istifadə olunan məbləğlər olan müvəqqəti fərqlərin xalis vergi təsirini əks etdirir. 31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərinə müvəqqəti fərqlər əsasən, gəlirlərin və xərclərin müxtəlif tanınma üsullarına və bəzi aktivlərin qeyd edilmiş dəyərlərinə əsaslanır.

31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərinə müvəqqəti fərqlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2007-ci il	31 dekabr 2006-cı il
Tutulan müvəqqəti fərqlər:		
Digər öhdəliklərin hesablanması	-	261,538
Cəmi tutulan müvəqqəti fərqlər	**-**	**261,538**

	31 dekabr	31 dekabr

	2007-ci il	2006-cı il
Vergiyə cəlb olunan müvəqqəti fərqlər:		
Yerli qanunvericilikdə nəzərdə tutulan normadan artıq əmlak və avadanlıq	(9,096)	(7,456)
Müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə dəyərsizləşmə ehtiyatının bərpası	-	(248,442)
Banklardan alınacaq vəsaitlər üzrə dəyərsizləşmə ehtiyatının bərpası	-	(36,599)
Satıla bilən investisiyalar üzrə dəyərsizləşmə ehtiyatının bərpası	(4,000)	(4,000)
Digər aktivlər üzrə dəyərsizləşmə ehtiyatının bərpası	-	(3,050)
Cəmi vergiyə cəlb olunan müvəqqəti fərqlər	**(13,096)**	**(299,547)**
Xalis təxirə salınmış vergiyə cəlb olunan müvəqqəti fərqlər	**(13,096)**	**(38,009)**
Yerli mənfəət vergisi dərəcəsi (22%) ilə xalis təxirə salınmış vergi öhdəliyi	**(2,881)**	**(8,362)**

31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərinə bitən illər üzrə vergi xərcləri və maliyyə mənfəəti arasındakı əlaqələr aşağıda izah olunur:

	31 dekabr 2007-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2006-cı il tarixinə bitən il
Mənfəət vergisindən əvvəl mənfəət	**1,313,927**	**1,113,601**
Yerli vergi dərəcəsi	22%	22%
Yerli vergi dərəcəsi ilə vergi	289,064	244,992
Daimi fərqlərin vergiyə təsiri	7,130	(2,440)
Mənfəət vergisi xərci	**296,194**	**242,552**
Cari mənfəət vergisi xərci	301,675	260,444
Təxirə salınmış mənfəət vergisi gəliri	(5,481)	(17,892)
Mənfəət vergisi xərci	**296,194**	**242,552**

	31 dekabr 2007-ci il tarixinə bitən il	31 dekabr 2006-cı il tarixinə bitən il
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri		
1 yanvar	(8,362)	(26,254)
Dövr üzrə təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəliklərində azalma	5,481	17,892
31 dekabr	**(2,881)**	**(8,362)**

10. NAĞD PUL VƏ AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MİLLİ BANKINDA QALIQ VƏSAİTLƏR

Nağd pul və Azərbaycan Respublikasının Milli Bankındakı qalıq vəsaitlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2007-ci il	**31 dekabr 2006-cı il**
Nağd pul	3,119,201	2,688,458
ARMB-dakı qalıqlar	6,228,424	1,812,711
Cəmi nağd pul və Azərbaycan Respublikası Milli Bankındakı qalıqlar	**9,347,625**	**4,501,169**

31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərinə Azərbaycan Respublikasının Milli Bankındakı (“ARMB”) qalıqlar müvafiq olaraq 2,243,164 manat və 1,591,399 manat olmuşdur ki, bu da ARMB tərəfindən tələb olunan məcburi ehtiyat depozitini əks etdirir. Bank müxbir hesabındakı bütün vəsaitlərdən istifadə etmək hüququna malikdir, lakin bu zaman 15 günlük dövr üçün orta aylıq qalıq tələb olunan məcburi ehtiyatdan yüksək olmalıdır.

Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat üçün nağd vəsaitlər və onların ekvivalentləri aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2007-ci il	**31 dekabr 2006-cı il**
Nağd pul və Azərbaycan Respublikasının Milli Bankındakı qalıqlar	9,347,625	4,501,169
İƏİT ölkələrindəki banklara verilmiş kreditlər və avanslar	404,838	20,498
	9,752,463	4,521,667
Azərbaycan Respublikasının Milli Bankındakı məcburi ehtiyat depoziti çıxılmaqla	(2,243,164)	(1,591,399)
Cəmi nağd pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	**7,509,299**	**2,930,268**

11. BANKLARDAN ALINACAQ VƏSAİTLƏR

Banklardan alınacaq vəsaitlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2007-ci il	**31 dekabr 2006-cı il**
Digər banklarla müxbir hesablar	618,986	87,138
Digər banklarla kreditlər və depozitlər	9,298	619,566
Cəmi banklardan alınacaq vəsaitlər	**628,284**	**706,704**

31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərinə dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyatlardakı hərəkətlər 5 saylı qeyddə açıqlanmışdır.

31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərinə Bankın 2 və 1 bankdan alacağı vəsaitlər müvafiq olaraq 511,775 manat və 609,980 manat təşkil etmişdir ki, bu da banklardan alınacaq vəsaitlər üzrə müvafiq olaraq 81% və 86% olmaqla mühüm cəmləşməni əks etdirir.

31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərinə banklardan alınacaq vəsaitlər üzrə maksimum kredit riski müvafiq olaraq 628,284 manat və 706,704 manat təşkil etmişdir.

12. MÜŞTƏRİLƏRƏ VERİLMİŞ KREDİTLƏR

Müştərilərə verilmiş kreditlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2007-ci il	**31 dekabr 2006-cı il**
Verilmiş kreditlər	44,830,976	29,029,291
Dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat çıxılmaqla	(6,612,226)	(5,387,393)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar, xalis	**38,218,750**	**23,641,898**

31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərinə müştərilərə verilmiş kreditlərə daxil edilən hesablanmış faiz gəliri müvafiq olaraq 1,178,366 manat və 551,504 manat təşkil etmişdir.

31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərdə bitən illər üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyatlarda hərəkətlər 5 saylı qeyddə açıqlanır.

Aşağıdakı cədvəldə girovun ədalətli dəyəri ilə deyil, girovla təmin edilən kreditlərin məbləğləri icmallaşdırılmışdır:

	31 dekabr 2007-ci il	**31 dekabr 2006-cı il**
Təminatsız kreditlər	14,028,639	9,112,442
Daşınmaz əmlakla təmin olunmuş kreditlər	13,496,653	9,546,373
Zəmanətlə təmin olunmuş kreditlər	2,970,473	2,217,273
Depozitlə təmin olunmuş kreditlər	2,776,101	492,500
Digər növ girovlarla təmin olunmuş kreditlər	2,445,460	342,872
Avadanlıqla təmin olunmuş kreditlər	1,937,013	22,320
Nəqliyyat vasitələri ilə təmin olunmuş kreditlər	564,411	1,908,118
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar, xalis	**38,218,750**	**23,641,898**

	31 dekabr 2007-ci il	**31 dekabr 2006-cı il**
İqtisadi sahələr üzrə təhlil		
Fiziki şəxslər	26,221,512	17,783,612
Ticarət və xidmətlər	8,902,497	2,705,057
Kənd təsərrüfatı	2,037,064	1,501,475
İstehsalat	1,044,377	899,440
Digər	13,300	752,314
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar, xalis	**38,218,750**	**23,641,898**

Fiziki şəxslərə verilən kreditlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2007-ci il	**31 dekabr 2006-cı il**
İstehlakçı kreditləri	17,633,225	8,788,821
İpoteka kreditləri	4,069,679	8,741,166
Korporativ biznes kreditləri	2,600,347	-
Təmir məqsədləri üçün kreditlər	1,474,572	103,864
Nəqliyyat vasitələri üçün kreditlər	328,170	149,761
Digər	115,519	-
Cəmi fiziki şəxslərə kreditlər, xalis	**26,221,512**	**17,783,612**

31 dekabr 2006-cı il tarixinə Bankın 2 borcalana kredit ayırmaları 2,561,533 manat təşkil etmişdir ki, bunlar da ayrı-ayrılıqda Bankın kapitalının 10%-dən artıq olmuşdur.

31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərinə bütün kreditlər Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən şirkətlərə verilmişdir ki, bu da bir region üzrə mühüm coğrafi cəmləşməni əks etdirir.

31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərinə müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar üzrə maksimum kredit riski müvafiq olaraq 38,218,750 manat və 23,641,898 manat təşkil etmişdir.

31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərinə müştərilərə verilmiş kreditlərə müvafiq olaraq 6,476,159 manat və 3,045,341 manat məbləğində kreditlər daxil idi ki, onların da şərtləri daha sonra yenidən razılaşdırılmışdır. Əks təqdirdə bu kreditlər vaxtı keçmiş və ya dəyərsizləşmiş olardı.

31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərinə müştərilərə verilmiş kreditlərə müvafiq olaraq 5,560,735 manat və 4,490,151 manat məbləğində kreditlər daxil olmuşdur ki, onların da hər birinin ayrı-ayrılıqda dəyərsizləşdiyi müəyyən edilmişdir. 31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərinə bu cür kreditlər əmlakla, nağd vəsaitlə və ədalətli dəyəri müvafiq olaraq 6,481,656 manat və 821,724 manat olan avadanlıqla təmin edilmişdir. Xüsusi kreditlərinin dəyərsizləşməsini müəyyən etmək məqsədilə Bank maliyyə vəziyyətini, borc xidmətini, kredit tarixçəsini və zəmanətin səviyyəsini və keyfiyyətini təhlil edir.

	31 dekabr 2007-ci il (manatla)			**31 dekabr 2006-cı il (manatla)**		
	İlkin dəyər	**Dəyərsizləşmə ehtiyatı**	**Balans dəyəri**	**İlkin dəyər**	**Dəyərsizləşmə ehtiyatı**	**Balans dəyəri**
Ayrılıqda dəyərsizləşmiş kimi müəyyən olunan müştərilərə verilmiş kreditlər	33,254,069	(5,856,383)	27,397,686	17,684,839	(4,108,141)	13,576,698
Birgə dəyərsizləşmə ehtiyatı		(755,843)			(1,279,252)	
Cəmi dəyərsizləşmə ehtiyatı		(6,612,226)			(5,387,393)	

13. SATILA BİLƏN İNVESTİSİYALAR

31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərinə Bankın 200,000 manat məbləğində bir satıla bilən investisiyası var idi. Bu investisiya Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən Milli Kart MMC-nin kapital qiymətli kağızları ilə ifadə olunur. 31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərinə Bank Milli Kart MMC-nin səhmlərinin 5%-nə malik olmuşdur.

14. ƏMLAK, AVADANLIQ VƏ QEYRİ-MADDİ AKTİVLƏR

Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	Mebel və qurğular	**Kompüterlər və avadanlıq**	**Nəqliyyat vasitələri**	**Digər**	**Qeyri-maddi aktivlər**	**Cəmi**
İlkin dəyər ilə						
31 dekabr 2005-ci il	175,332	120,514	12,000	13,693	65,749	387,288
Əlavələr	73,621	27,946	-	7,455	542	109,564
31 dekabr 2006-cı il	248,953	148,460	12,000	21,148	66,291	496,852
Əlavələr	48,120	27,988	-	1,200	11,720	89,028
31 dekabr 2007-ci il	**297,073**	**176,448**	**12,000**	**22,348**	**78,011**	**585,880**
Yığılmış köhnəlmə						
31 dekabr 2005-ci il	(68,079)	(40,924)	(4,392)	(883)	(24,664)	(138,942)
İl üzrə amortizasiya xərcləri	(44,894)	(29,888)	(3,000)	(4,182)	(6,605)	(88,569)
31 dekabr 2006-cı il	(112,973)	(70,812)	(7,392)	(5,065)	(31,269)	(227,511)
İl üzrə amortizasiya xərcləri	(58,127)	(32,256)	(3,000)	(5,366)	(6,719)	(105,468)
31 dekabr 2007-ci il	**(171,100)**	**(103,068)**	**(10,392)**	**(10,431)**	**(37,988)**	**(332,979)**
Xalis qalıq dəyəri						
31 dekabr 2007-ci il	**125,973**	**73,380**	**1,608**	**11,917**	**40,023**	**252,901**
Xalis qalıq dəyəri						
31 dekabr 2006-cı il	**135,980**	**77,648**	**4,608**	**16,083**	**35,022**	**269,341**

31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərinə tam köhnəlmiş və amortizasiya olunmuş aktivlərə müvafiq olaraq 152,668 manat və 74,614 manat məbləğində əsas vəsaitlər və qeyri-maddi aktivlər daxil olmuşdur.

Qeyri-maddi aktivlərə proqram təminatı və lisenziyalar daxildir.

15. DİGƏR AKTİVLƏR

Digər aktivlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2007-ci il	**31 dekabr 2006-cı il**
Pul köçürmələri üzrə hesablaşmalar	177,261	35,848
Plastik kartlarla hesablaşmalar	61,672	24,975
Əvvəlcədən ödənişlər	28,947	11,145
Digər	11,034	15,633
	278,914	87,601
Dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat çıxılmaqla	(8,646)	(8,714)
Cəmi digər aktivlər, xalis	**270,268**	**78,887**

31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərdə bitən illər üzrə digər aktivlər üçün dəyərsizləşmə zərərləri ehtiyatlarında hərəkətlər 5 saylı qeyddə açıqlanır.

16. BANKLARA VƏ DİGƏR KREDİT TƏŞKİLATLARINA ÖDƏNİLMƏLİ VƏSAİTLƏR

Banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2007-ci il	31 dekabr 2006-cı il
Banklardan və digər kredit təşkilatlarından alınmış kreditlər	5,187,152	-
Digər banklarla müddətli depozitlər	3,956,016	3,972,430
Digər banklarla tələbli depozitlər	20,066	19,557
Cəmi banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	**9,163,234**	**3,991,987**

31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərinə banklara və digər kredit təşkilatlarına verilmiş hesablanmış faiz xərcləri müvafiq olaraq 7,969 manat və 2,404 manat təşkil etmişdir.

31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərinə Bank 2 kredit təşkilatına 8,666,809 manat və 1 kredit təşkilatına 3,700,026 manat vəsait ödəməli idi ki, bu da banklara ödənilməli vəsaitlər üzrə müvafiq olaraq 95% və 93%-i olmaqla mühüm cəmləşməni əks etdirir.

Banklara ödəmnilməli vəsaitlərin ödəniş müddətləri 26 saylı qeydin likvidlik riski bölməsinə daxil edilmişdir.

Bu öhdəliklər amortizasiya dəyəri ilə ölçülür.

17. MÜŞTƏRİ HESABLARI

Müştəri hesabları aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2007-ci il	31 dekabr 2006-cı il
Müddətli depozitlər	18,864,529	11,898,999
Tələbli depozitlər	9,728,509	4,569,238
Cəmi müştəri hesabları	**28,593,038**	**16,468,237**

31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərinə müştəri hesablarına daxil edilən hesablanmış faiz xərcləri müvafiq olaraq 429,439 manat və 256,343 manat təşkil etmişdir.

İqtisadi sahələr üzrə müştəri hesablarının təhlili:

	31 dekabr 2007-ci il	**31 dekabr 2006-cı il**
Fiziki şəxslər	19,940,276	12,616,688
Ticarət və xidmətlər	6,173,122	3,547,785
Sığorta	1,561,720	38,800
Tikinti	107,749	15,990
İctimai	94,311	-
Kənd təsərrüfatı	52,728	54,408
Energetika	16,831	17,661
Nəqliyyat	606	37,135
İstehsalat	280	34,730
Digər	645,415	105,040
Cəmi müştəri hesabları	**28,593,038**	**16,468,237**

31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərinə müştəri hesablarına 2 və 1 müştərinin müvafiq olaraq 5,813,747 manat və 1,233,770 manat məbləğində hesabları daxil olmuşdur ki, onların da hər biri bankın səhmdar kapitalının 10%-dən artıq olmuşdur.

Bu öhdəliklər amortizasiya dəyəri ilə ölçülür.

18. DİGƏR ÖHDƏLİKLƏR

Digər öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2007-ci il	**31 dekabr 2006-cı il**
Hesablanmış xərclər	125,423	71,062
Plastik kartlarla hesablaşmalar	37,897	23,052
Azərbaycan Depozit Sığorta Fondu	15,056	-
Zəmanətlər və digər öhdəliklər üçün ehtiyat	8,520	213,267
Dövlət büdcəsinə ödənilməli vəsaitlər	-	24,900
Digər kreditorlar	4,018	32,964
Cəmi digər öhdəliklər	**190,914**	**365,245**

31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərində bitən illər üzrə zəmanətlər və digər öhdəliklər üçün ehtiyatlarda hərəkətlər 5 saylı qeyddə açıqlanır.

Bu öhdəliklər amortizasiya dəyəri ilə ölçülür.

19. SƏHMDAR KAPİTALI

31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərinə təsdiq olunmuş, buraxılmış və ödənilmiş səhmdar kapitalı hər birinin nominal dəyəri 100 manat olan 96,796 və 67,796 adi səhmlərdən ibarət olmuşdur. Bütün səhmlər bərabər dərəcəyə və 1 səs hüququna malikdirlər.

31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərinə bitən illər üzrə kapitalda hərəkətlər aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Adi səhmlər	Cəmi təsdiq olunmuş, buraxılmış və ödənilmiş səhmdar kapitalı
31 dekabr 2005-ci il		38,196
2006-cı ildə buraxılmış		29,600
31 dekabr 2006-cı il		67,796
Dividentlərin kapitallaşdırılması		15,000
2007-ci ildə buraxılmış		14,000
31 dekabr 2007-ci il		96,796

20. ÖHDƏLİKLƏR VƏ ŞƏRTİ ÖHDƏLİKLƏR

Normal fəaliyyəti zamanı Bank müştərilərinin tələblərinə cavab vermək üçün balansdankənar riskə malik maliyyə alətləri müqavilələrində tərəf kimi iştirak edir. Müxtəlif dərəcəli kredit risklərini özündə birləşdirən bu alətlər üzrə qalıqlar balansda öz əksini tapmır.

Kreditin uzadılması üçün şərti öhdəliklər və öhdəliklər üzrə Bankın maksimum kredit itkisinə məruz qalması, digər tərəfin öz öhdəliyini yerinə yetirməməsi məs, bütün qarşılıqlı iddialar, girov və ya qiymətli kağızların dəyərsizləşməsi sübutu aşkar olunduqda, bu alətlərin müqavilə məbləğləri ilə ifadə olunur.

Bank balansdankənar öhdəliklərin idarə edilməsinə balans üzrə əməliyyatlar üçün istifadə etdiyi eyni kredit nəzarətini və idarəetmə siyasətini tətbiq edir.

Şərti öhdəliklər üzrə zərərlər üçün ehtiyat 31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərinə müvafiq olaraq 8,520 manat və 213,267 manat olmuşdur.

31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərinə nominal və ya müqavilə məbləğləri aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2007-ci il	31 dekabr 2006-cı il
Şərti öhdəliklər və kredit öhdəlikləri		
Verilmiş zəmanətlər və oxşar öhdəliklər	511,585	848,850
Kreditlər və istifadə olunmamış kredit xətləri üzrə öhdəliklər	384,380	757,498
Cəmi şərti öhdəliklər və kredit öhdəlikləri	**895,965**	**1,606,348**

31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərinə kreditlərə və istifadə olunmamış kredit xətləri üzrə öhdəliklərə müvafiq olaraq 384,380 manat və 757,498 manat məbləğində daxil edilən vəsaitlər Bankın aşağıdakı şərtlər əsasında və istifadə olunmamış kredit xətlərinin hədləri çərçivəsində kreditləri uzatmaq öhdəliyini əks etdirir: borcalan ilkin istifadə olunmamış hədlər çərçivəsində öz kreditin uzadılmasını istədikdə hər dəfə banka müraciət etməlidir; və Bank maliyyələşmənin davam etdirilməsini borcalanın maliyyə vəziyyəti, kredit ödəmə qabiliyyəti və digər kredit riski xüsusiyyətləri əsasında təsdiq edə bilər.

Kapital qoyuluşu öhdəlikləri – 31 dekabr 2007-ci il tarixinə Bankın heç bir mühüm kapital öhdəlikləri olmamışdır.

***Məhkəmə işləri* -** Vaxtaşırı və biznesin normal gedişi zamanı, müştərilər və partnyorlar tərəfindən Banka qarşı iddialar qaldırıla bilər. Rəhbərlik bu fikirdədir ki, yığılmamış zərərlər olmadığından müvafiq olaraq bu maliyyə hesabatlarında heç bir ehtiyat yaradılmamışdır.

***Vergilər* –** Azərbaycan Respublikasının sahibkarlıq və xüsusən də, vergi qanunvericiliyində maddələrin müxtəlif təfsir dərəcələri yarana bilər. Bundan əlavə, vergi qanunvericiliyi rəhbərlik və vergi orqanları tərəfindən fərqli şəkildə şərh olunduğundan, vergi orqanları tərəfindən əməliyyatlarla bağlı iddialar qaldırıla və nəticədə Bank əlavə vergi, penyalar və faiz ödəmək məcburiyyətində qala bilər. Bankın hesab edir ki, o artıq bütün vergi ödəmələrini yerinə yetirib və bu səbəbdən də maliyyə hesabatlarında hər hansı potensial öhdəliklər üzrə heç bir ehtiyat nəzərdə tutulmamışdır. Vergi orqanları vergi ödəyicisinin fəaliyyətini yalnız son 3 təqvim ili üzrə yoxlamaq hüququna malikdir.

***Əməliyyat mühiti* -** Bank əsas biznes fəaliyyətini Azərbaycanda aparır. Biznes mühitinə təsir edən qaydalar və qanunlar sürətli dəyişikliklərə məruz qalır və siyasətdə və biznes mühitində baş verən mənfi dəyişikliklər Bankın aktivlərini və əməliyyatlarını riskə məruz qoya bilər.

21. HESABAT TARİXİNDƏN SONRAKI HADİSƏLƏR

2008-ci ilin iyun ayında Bəhreyn Beynəlxalq İnvestisiya Bankının filialı IIB Caspian Investments Limited Bankın səhmlərinin 49%-nin sahibi olmuşdur (18 iyul 2007-ci il tarixli satınalma müqaviləsi). Müvafiq olaraq, Bank IIB Caspian Investments Limited üçün hər səhm üzrə 263.65 manat qiymətlə, hər biri 100 manat olan 31,411 ədəd adi səhm buraxmışdır (və bankın mövcud səhmdarları hər biri 100 manat olan 31,411 ədəd adi səhmləri IIB Caspian Investments Limited-ə köçürmüşdür). Nəticədə 2008-ci ildə Bank səhmdar kapitalını 9,679,600 manatdan 12,820,700 manatadək artırmışdır.

22. ƏLAQƏLİ TƏRƏFLƏRLƏ ƏMƏLİYYATLAR

24 saylı MUBS-a əsasən əlaqəli tərəflər və ya Bankın əlaqəli tərəfləri ilə əməliyyatlar dedikdə aşağıdakılar nəzərdə tutulur:

a) Birbaşa və ya dolayı üsulla bir və ya daha çox vasitəçilərin köməyi ilə nəzarət edən tərəflər və ya Bankın nəzarətində saxlanılan, ya da ümumi nəzarətdə olan müəssisələr (Bura ana müəssisələr, filiallar və tabeçilikdə olan müəssisələr aiddir); Bankda paya malik olduğundan Bank üzrə əhəmiyyətli təsirə malik olan tərəflər; və Bank üzrə birgə nəzarətə malik olan tərəflər;

b) Əlaqəli müəssisələr – Bankın mühüm təsiri altında olan və sərmayəçinin nə filialı, nə də birgə müəssisəsi olmayan müəssisələr;

c) Bankın iştirakçı olduğu birgə müəssisələr;

d) Bankın və ya onun ana müəssisəsinin əsas idarəedici heyətinin üzvləri;

e) (a) və (d) bəndlərində istinad edilən hər hansı fiziki şəxslərin yaxın ailə üzvləri;

f) (d) və ya (e) bəndlərində birbaşa və ya dolayı yolla istinad edilən hər hansı fiziki şəxs tərəfindən nəzarət edilən, birgə nəzarət edilən və ya mühüm təsiri olan və ya səsvermədə böyük payı olan müəssisə - tərəflər; və ya

g) Bankın və ya Bankın əlaqəli tərəfi olan hər hansı müəssisənin işçilərinin təqaüdə çıxması ilə əlaqədar müavinət planları.

Hər bir əlaqəli tərəflə münasibətləri nəzərdən keçirərkən əsas diqqət sadəcə hüquqi formaya deyil, əsasən bu münasibətlərin məzmununa yönəldilir. 31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərinə Bankın əlaqəli tərəflərlə aşağıdakı əməliyyatları olmuşdur:

	31 dekabr 2007-ci il		**31 dekabr 2006-cı il**	
	Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar	**Maliyyə hesabatları üzrə ümumi kateqoriya**	**Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar**	**Maliyyə hesabatları üzrə ümumi kateqoriya**
Müştərilərə verilmiş kreditlər	**512,406**	**44,830,976**	**159,457**	**29,029,291**
- *Səhmdarlar və ümumi nəzarətdə olan müəssisələr*	55,687		20,196	
- *əsas idarəedici heyət*	3,198		78,901	
- *digər əlaqəli tərəflər*	453,521		60,360	
Müştərilərə verilmiş kreditlər üçün ehtiyat	**(27,594)**	**(6,612,226)**	**(25,579)**	**(5,387,393)**
- *Səhmdarlar və ümumi nəzarətdə olan müəssisələr*	(1,308)		(10,098)	
- *əsas idarəedici heyət*	(64)		(8,495)	
- *digər əlaqəli tərəflər*	(26,222)		(6,986)	
Müştəri hesabları	**(976,216)**	**(28,593,038)**	**(1,003,393)**	**(16,468,237)**
- *Səhmdarlar və ümumi nəzarətdə olan müəssisələr*	(271,011)		(97,306)	
- *əsas idarəedici heyət*	(40,704)		(132,341)	
- *digər əlaqəli tərəflər*	(664,501)		(773,746)	

31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərinə bitən illər ərzində Bankın əlaqəli tərəflərlə apardığı əməliyyatlar nəticəsində mənfəət və zərər haqqında hesabata daxil edilən məbləğlər aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2007-ci il tarixinə bitən il		31 dekabr 2006-cı il tarixinə bitən il	
	Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar	**Maliyyə hesabatları üzrə ümumi kateqoriya**	**Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar**	**Maliyyə hesabatları üzrə ümumi kateqoriya**
Faiz gəliri	**37,389**	**5,996,393**	**5,824**	**4,267,580**
- *Səhmdarlar və ümumi nəzarətdə olan müəssisələr*	2,686		4,091	
- *əsas idarəedici heyət*	591		932	
- *digər əlaqəli tərəflər*	34,112		801	
Faiz hesablanan aktivlər üzrə dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyat	**2,015**	**(2,415,929)**	**13,346**	**(1,148,430)**
- *Səhmdarlar və ümumi nəzarətdə olan müəssisələr*	(8,790)		-	
- *əsas idarəedici heyət*	(8,431)		7,548	
- *digər əlaqəli tərəflər*	19,236		5,798	
Faiz xərci	**(112,883)**	**(2,683,246)**	**(159,782)**	**(1,668,167)**
- *Səhmdarlar və ümumi nəzarətdə olan müəssisələr*	(32,887)		(13,121)	
- *əsas idarəedici heyət*	(872)		(27,706)	
- *digər əlaqəli tərəflər*	(79,124)		(118,955)	
Haqq və komissiya gəliri	**-**	**2,598,463**	**1,355**	**1,783,488**
- *Səhmdarlar və ümumi nəzarətdə olan müəssisələr*	-		271	
- *əsas idarəedici heyət*	-		702	
- *digər əlaqəli tərəflər*	-		382	
Əməliyyat xərcləri	**(215,360)**	**(2,164,072)**	**(90,004)**	**(1,697,193)**
- *Əsas idarəedici heyət*	(215,360)		(90,004)	

23. MALİYYƏ ALƏTLƏRİNİN ƏDALƏTLİ DƏYƏRİ

Maliyyə alətlərinin bazar dəyərlərinin açıqlanması 32 saylı "Maliyyə alətləri: Məlumatın Açıqlanması və Təqdim Edilməsi" və 39 saylı "Maliyyə alətləri: Tanınma və Qiymətləndirilmə" Mühasibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq həyata keçirilir. Ədalətli dəyər likvidasiya satışı və ya məcburi satış əməliyyatı deyil, kommersiya əməliyyatı zamanı məlumatlandırılmış tərəflər arasında alətin mübadilə edildiyi məbləğlə müəyyənləşdirilir. Bankın maliyyə alətlərinin əksər hissəsinin satışı üçün rəsmi elan olunmuş qiymətlərlə fəal bazar mövcud olmadığından, qiymətləndirmə mexanizmini istifadə etməklə alətlər üzrə ədalətli dəyərlə real satış dəyərinin müəyyənləşdirilməsi üçün cari iqtisadi şəraiti və alətlərə təsir edən riskləri nəzərə almaqla mühakimə yürütmək lazım gəlir. Bundan belə nəticə çıxarmaq olar ki, burada təqdim edilmiş göstəricilər Bank tərəfindən saxlanılan xüsusi bir maliyyə alətinin açıq bazarda satışından həqiqətən əldə ediləcək qiymətləri əks etdirməyə də bilər.

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyərinin Bankın balansındakı müvafiq balans dəyəri ilə müqayisəsi aşağıdakı cədvəldə verilmişdir:

	31 dekabr 2007-ci il		**31 dekabr 2006-cı il**	
	Balans dəyəri	**Ədalətli dəyər**	**Balans dəyəri**	**Ədalətli dəyər**
Nağd pul və Azərbaycan Respublikasının Milli Bankındakı qalıqlar	9,347,625	9,347,625	4,501,169	4,501,169
Banklardan alınacaq vəsaitlər	628,284	628,284	706,704	706,704
Banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	9,163,234	9,163,234	3,991,987	3,991,987
Müştəri hesabları	28,593,038	28,593,038	16,468,237	16,468,237

Müştərilərə verilmiş kreditlərin ədalətli dəyərinin düzgün qiymətləndirilməsi mümkün deyil, belə ki, bu alətlər haqqında bazar məlumatı almaq və ya hər hansı digər qiymətləndirmə vasitələrini tətbiq etmək mümkün deyildir.

Satıla bilən investisiyalara daxil edilən kapital qiymətli kağızlarının düzgün qiymətləndirilməsi mümkün deyildir. 31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixinə onların dəyəri 200,000 manat olmuşdur. Bu səhmlər açıq bazara çıxarılmadığından və düzgün ədalətli dəyər hüdudlarının hesablanması mühüm əhəmiyyətli olduğundan, onların ədalətli dəyərinin qiymətləndirilməsi mümkün deyildir.

24. TƏNZİMLƏYİCİ MƏSƏLƏLƏR

Qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş kəmiyyət ölçüləri tələb edir ki, Bank aşağıdakı cədvəldə göstərdiyi qaydada ümumi (8%) və 1-ci dərəcəli kapitalın (4%) risk dərəcələri üzrə qiymətləndirilmiş aktivlərinə qarşı minimal nisbət və əmsallarını saxlamaq üçün, kapitalın adekvatlığını təmin etsin.

Kapitalın adekvatlıq əmsalı Bazel Komitəsinin təsdiq edilmiş prinsipləri əsasında dəyərsizləşmə zərərləri üçün ehtiyatlar çıxılmaqla aktivlərə və balansdankənar öhdəliklərə müəyyən risk dərəcələrini tətbiq etməklə hesablanmışdır.

31 dekabr 2007-ci il tarixinə kapitalın adekvatlıq məqsədləri üçün Bankın 27.24 % və 26.74% ilə məcmu kapitalı və 1-ci dərəcəli kapital məbləği müvafiq olaraq 10,921,457 manat və 10,721,457 manat olmuşdur.

31 dekabr 2006-cı il tarixinə kapitalın adekvatlıq məqsədləri üçün Bankın 33.15% və 32.36% ilə məcmu kapitalı və 1-ci dərəcəli kapital məbləği müvafiq olaraq 8,403,724 min manat və 8,203,724 min manat olmuşdur.

25. KAPİTALIN İDARƏ EDİLMƏSİ

Bank öz kapitalını idarə etməklə borc və kapital qalıqlarını optimallaşdıraraq səhmdarların gəlirlərini artırarkən Bankın struktur vahidlərinin fasiləsizlik prinsipi əsasında fəaliyyət göstərə bilməsini təmin edir.

Bankın kapitalının strukturu kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabatda açıqlanan buraxılmış kapitalın, ehtiyatların və bölüşdürülməmiş mənfəətin daxil olduğu ana müəssisənin kapital sahiblərinə məxsus kapitaldan ibarətdir.

İdarəetmə heyəti kapitalın strukturunu yarım illik əsasda nəzərdən keçirir. Bu yoxlamanın bir hissəsi kimi, İdarə heyəti kapitalın dəyərini və kapitalın hər bir növü ilə bağlı olan riskləri nəzərdən keçirir. İdarə Heyətinin tövsiyələri əsasında, Bank özünün ümumi kapitalını dividentlər ödəməklə, yeni səhmlər buraxmaqla eləcə də yeni borclar verməklə və ya mövcud borcların geri alınması ilə tənzimləyir.

Bankın ümumi kapital riskinin idarə edilməsi qaydasına 2006-cı ildən etibarən dəyişiklik edilməmişdir.

26. RİSKİN İDARƏ EDİLMƏSİ SİYASƏTLƏRİ

Riskin idarə edilməsi bank biznesinin əsasını təşkil etməklə Bankın əməliyyatlarının mühüm əhəmiyyət daşıyır. Bankın əməliyyatlarına xas olan əsas risklər aşağıdakılardır:

h) Kredit riski

i) Likvidlik riski

j) Bazar riski

Kredit riski

Bank kredit riskinə məruz qaldıqda maliyyə alətinə sahib olan bir tərəf öhdəliyi yerinə yetirə bilmir və nəticədə bu, digər tərəfə maliyyə itkisinə səbəb olur.

Kredit Komitəsi və Bankın İdarəetmə Komitəsi müəyyənləşdirilən səlahiyyətlər çərçivəsində risklərin idarə edilməsini və monitorinqini həyata keçirir. Kredit Komitəsi hər hansı təsdiqləmə verməzdən əvvəl kredit prosesi üzrə tövsiyələr Kredit departamenti tərəfindən yoxlanır (borcalanın maliyyə hesabatları, kreditin məbləği və ödəniş tarixi, təklif olunan girov və sair.) və təsdiq edilir. Kredit departamentlərinin və Filialın kredit bölmələrinin rəhbərləri gündəlik riskin idarə edilməsini həyata keçirir.

Bank üzərinə götürdüyü kredit risklərinin səviyyələrini bir borcalan və ya bir qrup borcalanlar üçün və müəyyən sahə (coğrafi) seqmentləri üzrə qəbul edilmiş risk məbləğlərinə hədlər qoymaqla strukturlaşdırır. İdarə Heyəti rüblük əsasda borcalan tərəfindən və məhsul üzrə yaranan kredit riski dərəcəsi üçün hədləri təsdiq edir. Bank daxil olmaqla hər hansı bir borcalana ayırmalar Kredit Komitəsi tərəfindən müəyyən edilən balans ayırmalarını və ya balansdankənar ayırmaları əhatə edən sub-limitlərlə məhdudlaşdırılır. Məhdudiyyətlər üzrə faktiki təsirin gündəlik monitorinqi aparılır.

Bir çox hallarda bank kreditlər üzrə şəxsi və korporativ zəmanətlər alır ki, onların da əksər hissəsini şəxsi kreditlər təşkil edir və orada da belə zəmanətlərin alınması mümkün deyildir. Bu cür risklərin mütəmadi monitorinqi aparılır və onlar illik və ya daha tez-tez yoxlanılır.

Krediti uzatmaq öhdəlikləri kreditin istifadə olunmamış hissələrinin kredit, zəmanət, ya da akkreditiv şəklində ifadə edilməsidir. Balansarxası maliyyə alətlərinin kredit riski qarşı tərəfin öz müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirmək iqtidarının olmaması nəticəsində yaranmış ehtimal edilən itkilər kimi müəyyən olunur. Kreditin uzadılması öhdəlikləri üzrə kredit riski ilə əlaqədar Bank ümumi istifadə olunmamış öhdəliklərin məbləği həcmində itkilərə məruz qalır. Bununla belə, itkinin təxmini miqdarı ümumi istifadə olunmamış öhdəliklərdən az olur, çünki kreditin uzadılması barədə bir çox öhdəliklər xüsusi kredit standartları aid edilən müştərilərdən asılı olur.
Bank şərti öhdəliklərə balans hesabatının maliyyə alətlərinə tətbiq etdiyi eyni kredit siyasətini tətbiq edir. Bank kredit öhdəliklərinin ödəniş müddətinə də nəzarət edir, çünki uzunmüddətli öhdəliklər ümumən qısamüddətli öhdəliklərə nisbətən daha yüksək kredit riski daşıyırlar.

Maksimum risk

Bankın kredit riskinə maksimum məruz qalma səviyyəsi əhəmiyyətli dərəcədə dəyişir və fərdi risklərdən habelə ümumi bazar iqtisadiyyatı risklərindən asılıdır.

Aşağıdakı cədvəldə maliyyə aktivlərinin və şərti öhdəliklərin kredit riskinə maksimum məruz qalma səviyyəsi əks olunur. Maliyyə aktivləri üzrə maksimum risk səviyyəsi hər hansı əvəzləşdirmə və ya girovdan əvvəl həmin aktivlərin balans dəyərinə bərabər olur. Maliyyə zəmanətləri və digər şərti öhdəliklər üçün isə maksimum kredit riski zəmanət geri alındığı zaman və ya kredit məbləğinin geri alındıqda öhdəliklərlə bağlı Bank tərəfindən ödənilməli olan maksimum məbləği əks etdirir.

	Maksimum məruz qalma	**Əvəzləşdirmədən sonra xalis məruzqalma**	**Qoyulmuş girov**	**31 dekabr 2007-ci il** **Girovdan və əvəzləşdirmədən sonra xalis məruz qalma**
Nağd pul və Azərbaycan Respublikası Milli Bankındakı qalıqlar	9,347,625	9,347,625	-	9,347,625
Banklardan alınacaq vəsaitlər	628,284	628,284	-	628,284
Müştərilərə verilmiş kreditlər	38,218,750	38,218,750	24,190,111	14,028,639
Satıla bilən investisiyalar	200,000	200,000	-	200,000
Verilmiş zəmanətlər	511,585	511,585	-	511,585

	Maksimum məruz qalma	**Əvəzləşdirmədən sonra xalis məruzqalma**	**Qoyulmuş girov**	**31 dekabr 2006-cı il** **Girovdan və əvəzləşdirmədən sonra xalis məruz qalma**
Nağd pul və Azərbaycan Respublikası Milli Bankındakı qalıqlar	4,501,169	4,501,169	-	4,501,169
Banklardan alınacaq vəsaitlər	706,704	706,704	-	706,704
Müştərilərə verilmiş kreditlər	23,641,898	23,641,898	14,529,456	9,112,442
Satıla bilən investisiyalar	200,000	200,000	-	200,000
Verilmiş zəmanətlər	848,850	848,850	-	848,850

31 dekabr 2007 və 2006-cı il tarixlərinə Bankın vaxtı keçmiç lakin dəyərsizləşməmiş aktivləri olmamışdır.

Yuxarıdakı cədvəllərdə göstərilən aktivlər üçün saxlanılan girovların növləri onların müvafiq qeydlərində açıqlanır.

Maliyyə aktivləri beynəlxalq agentliklər (Fitch Ratings) tərəfindən verilən hazırkı reytinqlərlə səviyyələrə ayrılır. Ən yüksək mümkün reytinq AAA-dir. İnvestisiya qrupu üzrə maliyyə aktivlərinin reytinqi AAA – BBB arasında dəyişir. BBB-dən aşağı reytinqə malik olan maliyyə aktivləri spekulyativ dərəcəli kimi təsnifləşdirilir.

Aşağıdakı cədvəldə Bank tərəfindən saxlanılan maliyyə aktivlərinin kredit reytinqləri təqdim olunur:

						31 dekabr 2007-ci il
	AA	**BBB**	**BB**	**B**	**Reytinqsiz**	**Cəmi**
Nağd pul və Azərbaycan Respublikası Milli Bankındakı qalıqlar	-	-	-	-	9,347,625	9,347,625
Banklardan alınacaq vəsaitlər	401,809	160,935	27,515	34,528	3,497	628,284
Müştərilərə verilmiş kreditlər	-	-	-	-	38,218,750	38,218,750
Satıla bilən investisiyalar	-	-	-	-	200,000	200,000

	AA	BBB	BB	B	Reytinqsiz	31 dekabr 2006-cı il Cəmi
Nağd pul və Azərbaycan Respublikası Milli Bankındakı qalıqlar	-	-	-	-	4,501,169	4,501,169
Banklardan alınacaq vəsaitlər	10,813	34,798	15,154	32,196	613,743	706,704
Müştərilərə verilmiş kreditlər	-	-	-	-	23,641,898	23,641,898
Satıla bilən investisiyalar	-	-	-	-	200,000	200,000

Bank beynəlxalq reytinq agentlikləri tərəfindən reytinq almayan partnyorlarla bir sıra əməliyyatlar aparır.

Reytinq modeli

Bank qarşı tərəflərin reytinqini müəyyən etmək imkanı verən daxili reytinq modelini hazırlamışdır. Korporativ borcalanın reytinqi borcalanın maliyyə əmsalının təhlilinə və borcalanın fəaliyyət göstərdiyi bazar şəraiti və sənaye sektorunun təhlilinə əsaslanır. Həmçinin bu modeldə müxtəlif keyfiyyət faktorları məs, idarəetmənin effektivliyi və borcalanın bazar payı kimi amillər nəzərə alınmışdır.

Bank sahəsi adətən özünün maliyyə aktivləri və şərti öhdəliklər vasitəsilə kredit riskinə məruz qalır. Bank Azərbaycan Respublikasında kredit riskinə məruz qalır. Kredit riskinə məruz qalma Bankın riskin idarə edilməsi qaydalarında qoyulan kredit hədləri və kredit ödəmə qabiliyyəti haqqında təlimatların pozulmaması üçün müntəzəm şəkildə tənzimlənməlidir.

Aşağıdakı cədvəldə dəyərsizləşmiş və vaxtı keçmiş lakin dəyərsizləşməmiş aktivlərin balans dəyəri əks olunmuşdur:

	Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşəməmiş	Dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri	31 dekabr 2007-ci il Cəmi
Banklardan alınacaq vəsaitlər	628,284	-	628,284
Müştərilərə verilmiş kreditlər	18,846,922	19,371,828	38,218,750
Satıla bilən investisiyalar	200,000	-	200,000

	Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşəməmiş	Dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri	31 dekabr 2006-cı il Cəmi
Banklardan alınacaq vəsaitlər	706,704	-	706,704
Müştərilərə verilmiş kreditlər	13,419,732	10,222,166	23,641,898
Satıla bilən investisiyalar	200,000	-	200,000

Coğrafi təhlil

Aktiv və öhdəliklərin idarəetmə komitəsi qanunvericilikdə və tənzimləyici sahələrdəki risklərlə bağlı nəzarəti həyata keçirir və onun Bankın fəaliyyətinə təsirini müəyyənləşdirir. Bu yanaşma Banka Azərbaycan Respublikasının investisiya mühitindəki potensial zərərləri azaltmaq imkanı verir.

Aktiv və öhdəliklər coğrafi cəhətdən aşağıdakı kimi cəmləşmişdir:

	Azərbaycan	**Digər qeyri-İƏİT ölkələri**	**İƏİT ölkələri**	**31 dekabr 2007-ci il Cəmi**
AKTİVLƏR				
Nağd pul və ARMB-dakı qalıq vəsaitlər	9,347,625	-	-	9,347,625
Banklardan alınacaq vəsaitlər	54,467	168,979	404,838	628,284
Müştərilərə verilmiş kreditlər	38,218,750	-	-	38,218,750
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər, xalis	252,901	-	-	252,901
Satıla bilən investisiyalar	200,000	-	-	200,000
Digər aktivlər	78,910	191,358	-	270,268
CƏMİ AKTİVLƏR	**48,152,653**	**360,337**	**404,838**	**48,917,828**
ÖHDƏLİKLƏR				
Banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	9,163,234	-	-	9,163,234
Müştəri hesabları	28,593,038	-	-	28,593,038
Cari mənfəət vergisi öhdəliyi	46,304	-	-	46,304
Təxirə salınmış mənfəət vergisi	2,881	-	-	2,881
Digər öhdəliklər	183,068	7,846	-	190,914
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR	**37,988,525**	**7,846**	**-**	**37,996,371**
XALİS MÖVQE	**10,164,128**	**352,491**	**404,838**	

	Azərbaycan	Digər qeyri-İƏİT ölkələri	İƏİT ölkələri	31 dekabr 2006-cı il Cəmi
AKTİVLƏR				
Nağd pul və ARMB-dakı qalıq vəsaitlər	4,501,169	-	-	4,501,169
Banklardan alınacaq vəsaitlər	631,496	54,710	20,498	706,704
Müştərilərə verilmiş kreditlər	23,641,898	-	-	23,641,898
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi	269,341	-	-	269,341
Satıla bilən investisiyalar	200,000	-	-	200,000
Digər aktivlər	35,113	17,655	26,119	78,887
CƏMİ AKTİVLƏR	**29,279,017**	**72,365**	**46,617**	**29,397,999**
ÖHDƏLİKLƏR				
Banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	3,991,987	-	-	3,991,987
Müştəri hesabları	16,468,237	-	-	16,468,237
Cari mənfəət vergisi öhdəliyi	160,444	-	-	160,444
Təxirə salınmış mənfəət vergisi	8,362	-	-	8,362
Digər öhdəliklər	365,245	-	-	365,245
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR	**20,994,275**	**-**	**-**	**20,994,275**
XALİS MÖVQE	**8,284,742**	**72,365**	**46,617**	

Likvidlik riski

Likvidlik riski depozitlərin geri götürülməsi və ödəmə müddəti çatan maliyyə alətləri ilə əlaqədar digər maliyyə öhdəliklərini ödəmək üçün vəsaitlərin kifayət olub-olmaması deməkdir. Likvidlik riskini idarə etmək üçün, Bank aktiv/öhdəliklərin idarə olunması prosesinin bir hissəsi olan müştəri və bank əməliyyatları üzrə gələcəkdə gözlənilən nağd pul vəsaitinin hərəkətinin gündəlik monitorinqini həyata keçirir. AÖİK depozitlərin geri götürülməsi üçün hazır vəsaitlərinin minimal nisbətinə və gözlənilməyən məbləğlərdə geri götürmələri ödəmək üçün banklararası və digər institutlardan alınan kreditlərin minimal səviyyəsinə hədlər qoyur.

Likvidlik və faiz dərəcəsi risklərinin təhlili aşağıdakı cədvəldə verilmişdir. Cədvəldə aşağıdakı məlumatlar təqdim olunur:

(i) Bankdan ödənişin tələb edilə bildiyi ən yaxın müddətdə maliyyə öhdəlikləri üzrə diskontlaşdırılmamış nağd vəsaitlərin (həm faiz həm də əsas nağd vəsaitlər) hərəkətinə əsaslanan qeyri-törəmə maliyyə aktivlərinin müqavilə üzrə qalan ödəniş müddəti və,

(ii) Bank tərəfindən müxtəlif dövrlərdə daxil olması gözlənilən nağd vəsaitlər istisna olmaqla, Maliyyə aktivlərinin diskontlaşdırılmamış ödəniş müddətlərinə habelə, həmin aktivlər üzrə əldə olunacaq faizlərə əsaslanmaqla qeyri-törəmə maliyyə aktivləri üçün gözlənilən ödəniş müddəti.

	Ölçülmüş orta effektiv faiz dərəcəsi	1 aya qədər	1 aydan 3 aya qədər	3 aydan 1 ilə qədər	1 ildən 5 ilə qədər	5 ildən artıq	Qeyri-müəyyən ödəniş vaxtı	31 dekabr 2007-ci il Cəmi
AKTİVLƏR								
Müştərilərə verilmiş kreditlər	20%	9,124,413	1,993,705	23,304,726	7,389,203	153,149	-	**41,965,466**
Cəmi sabit faiz dərəcəli aktivlər		9,124,413	1,993,705	23,304,726	7,389,203	153,149	-	**41,965,466**
Nağd pul və ARMB-dakı qalıqlar		7,104,461	-	-	-	-	2,243,164	**9,347,625**
Banklardan alınacaq vəsaitlər		628,284	-	-	-	-	-	**628,284**
Satila bilən investisiyalar		-	-	-	-	-	200,000	**200,000**
Digər aktivlər		241,321	-	-	-	-	-	**241,321**
CƏMİ AKTİVLƏR		**17,098,480**	**1,993,705**	**23,304,726**	**7,389,203**	**153,149**	**2,443,164**	**52,382,696**
ÖHDƏLİKLƏR								
Banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	6%	145,817	595,805	4,717,189	4,187,369	46,256	-	**9,692,436**
Müştəri hesabları	17%	2,380,570	2,901,910	12,815,222	2,415,350	-	-	**20,513,052**
Cəmi sabit faiz dərəcəli öhdəliklər		2,526,387	3,497,715	17,532,411	6,602,719	46,256	-	**30,205,488**
Banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər		20,066	-	-	-	-	-	**20,066**
Müştəri hesabları		9,728,509	-	-	-	-	-	**9,728,509**
Cari mənfəət vergisi öhdəliyi		-	-	46,304	-	-	-	**46,304**
Digər öhdəliklər		37,897	-	144,497	-	-	-	**182,394**
Maliyyə zəmanəti müqavilələri		511,585	-	-	-	-	-	**511,585**
Kreditlər və istifadə olunmamış kredit xətləri üzrə öhdəliklər		384,380	-	-	-	-	-	**384,380**
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR		**13,208,824**	**3,497,715**	**17,723,212**	**6,602,719**	**46,256**	**-**	**41,078,726**
Likvidlik intervalı		3,889,656	(1,504,010)	5,581,513	786,484	107,163		
Faiz dərəcəsinin həssaslıq intervalı		6,598,027	(1,504,010)	5,772,314	786,484	107,163		
Kumulyativ faizin həssaslıq intervalı		**6,598,027**	**5,094,016**	**10,866,331**	**11,652,815**	**11,759,978**		
Ümumi aktivlərin faizi kimi kumulyativ faizin həssaslıq intervalı		**12.60%**	**9.72%**	**20.74%**	**22.25%**	**22.45%**		

	Ölçülmüş orta effektiv faiz dərəcəsi	1 aya qədər	1 aydan 3 aya qədər	3 aydan 1 ilə qədər	1 ildən 5 ilə qədər	Qeyri-müəyyən ödəniş vaxtı	31 dekabr 2006-cı il Cəmi
AKTİVLƏR							
Müştərilərə verilmiş kreditlər	21%	7,060,836	2,563,017	9,763,951	6,160,603	-	**25,548,407**
Banklardan alınacaq vəsaitlər	33%	632,488	-	-	-	-	**632,488**
Cəmi sabit faiz dərəcəli aktivlər		7,693,324	2,563,017	9,763,951	6,160,603	-	**26,180,895**
Nağd pul və ARMB-dakı qalıqlar		2,909,770	-	-	-	1,591,399	**4,501,169**
Banklardan alınacaq vəsaitlər		87,139	-	-	-	9,585	**96,724**
Satıla bilən investisiyalar		-	-	-	-	200,000	**200,000**
Digər aktivlər		76,456	-	-	-	-	**76,456**
CƏMİ AKTİVLƏR		**10,766,689**	**2,563,017**	**9,763,951**	**6,160,603**	**1,800,984**	**31,055,244**
ÖHDƏLİKLƏR							
Banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	1-2%	354,607	146,177	350,409	3,246,254	-	**4,097,447**
Müştəri hesabları	16%	1,457,325	1,513,323	9,094,383	1,879,536	-	**13,944,567**
Cəmi sabit faiz dərəcəli öhdəliklər		1,811,932	1,659,500	9,444,792	5,125,790	-	**18,042,014**
Banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər		19,557	-	-	-	-	**19,557**
Müştəri hesabları		4,569,238	-	-	-	-	**4,569,238**
Cari mənfəət vergisi öhdəliyi		-	-	160,444	-	-	**160,444**
Digər öhdəliklər		-	-	151,978	-	-	**151,978**
Maliyyə zəmanəti müqavilələri		848,850	-	-	-	-	**848,850**
Kreditlər və istifadə olunmamış kredit xətləri üzrə öhdəliklər		757,498	-	-	-	-	**757,498**
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR		**8,007,075**	**1,659,500**	**9,757,214**	**5,125,790**	**-**	**24,549,579**
Likvidlik intervalı		2,759,614	903,517	6,737	1,034,813		
Faiz dərəcəsinin həssaslıq intervalı		5,881,392	903,517	319,159	1,034,813		
Kumulyativ faizin həssaslıq intervalı		**5,881,392**	**6,784,909**	**7,104,068**	**8,138,881**		
Ümumi aktivlərin faizi kimi kumulyativ faizin həssaslıq intervalı		**11.23%**	**12.95%**	**13.56%**	**15.54%**		

Bazar riski

Bazar riski faiz dərəcəsi riskini, valyuta riskini və Bankın məruz qaldığı digər qiymət risklərini əhatə edir. Bank tərəfindən riskin ölçülməsi üsullarına və ya 2007-ci ildə məruz qaldığı risklərə heç bir dəyişiklik olmamışdır.

AÖİK həmçinin faiz dərəcəsini və bazar risklərini Bankı müsbət faiz marjası ilə təmin edərək onun faiz dərəcəsi mövqeyinə uyğunlaşdırmaqla idarə edir.

Faiz dərəcəsi riski

Bank bazar şəraitində mənfi dəyişikliklərdən irəli gələn potensial zərərləri vaxtaşırı qiymətləndirməklə ədalətli dəyərin faiz dərəcəsi riskini idarə edir.

Aşağıdakı cədvəldə “dəyişkən risk üzrə ən mümkün dəyişikliklər” əsasında müəyyən edilmiş faiz dərəcəsi riskinin həssaslıq təhlili verilmişdir. Bu dəyişikliklərin dərəcəsi rəhbərlik tərəfindən müəyyən edilir və əsas idarəedici heyətə təqdim edilən risk hesabatlarına əks etdirilir.

Vergidən əvvəlki mənfəətin təsiri:

	31 dekabr 2007-ci il		**31 dekabr 2006-cı il**	
	Faiz dərəcəsi +1%	**Faiz dərəcəsi -1%**	**Faiz dərəcəsi +1%**	**Faiz dərəcəsi -1%**
Aktivlər:				
Banklardan alınacaq vəsaitlər	6,283	(6,283)	7,067	(7,067)
Müştərilərə verilmiş kreditlər	382,187	(382,187)	236,419	(236,419)
Öhdəliklər:				
Banklara və dövlət agentliklərinə ödənilməli vəsaitlər	(91,632)	91,632	(39,920)	39,920
Müştəri hesabları	(285,930)	285,930	(164,682)	164,682
Vergidən əvvəlki mənfəətə xalis təsiri	**10,908**	**(10,908)**	**38,884**	**(38,884)**

Səhmdar kapitalına təsiri:

	31 dekabr 2007-ci il		**31 dekabr 2006-cı il**	
	Faiz dərəcəsi +1%	**Faiz dərəcəsi -1%**	**Faiz dərəcəsi +1%**	**Faiz dərəcəsi -1%**
Aktivlər:				
Banklardan alınacaq vəsaitlər	4,901	(4,901)	5,512	(5,512)
Müştərilərə verilmiş kreditlər	298,106	(298,106)	184,407	(184,407)
Öhdəliklər:				
Banklara və kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	(71,473)	71,473	(31,138)	31,138
Müştəri hesabları	(223,025)	223,025	(128,452)	128,452
Səhmdar kapitalına xalis təsiri	**8,509**	**(8,509)**	**30,329**	**(30,329)**

Valyuta riski

Valyuta riski xarici valyuta məzənnəsinin dəyişməsi nəticəsində maliyyə aktivinin dəyərinin dəyişməsi riskidir. Xarici valyuta məzənnəsindəki dəyişikliklər Bankın maliyyə durumuna və nağd pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsir edir.

AÖİK manatın devalvasiyasını və hesablanmış makro-iqtisadi göstəriciləri nəzərə alaraq valyuta riskinə açıq valyuta mövqeyinin idarə etməklə nəzarət edir ki, bu da Banka milli valyutanın məzənnəsində dəyişikliklərdən yaranan zərərləri minimuma endirmək imkanı verir. Xəzinədarlıq departamenti ARMB-nın tələblərini və təlimatlarını yerinə yetirmək üçün Bankın açıq valyuta mövqeyinin gündəlik monitorinqini həyata keçirir

	Azərbaycan manatı	**ABŞ dolları** 1 ABŞ dolları= 0.8453 manat	**AVRO** 1 AVRO= 1.2450 manat	**Digər valyutalar**	**31 dekabr 2007-ci il Cəmi**
AKTİVLƏR					
Nağd pul və ARMB-dakı qalıq vəsaitlər	6,871,344	1,996,376	466,821	13,084	9,347,625
Banklardan alınacaq vəsaitlər	-	616,609	3,496	8,179	628,284
Müştərilərə verilmiş kreditlər	28,705,427	9,254,415	258,908	-	38,218,750
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər	252,901	-	-	-	252,901
Satıla bilən investisiyalar	200,000	-	-	-	200,000
Digər aktivlər	80,046	190,222	-	-	270,268
CƏMİ AKTİVLƏR	**36,109,718**	**12,057,622**	**729,225**	**21,263**	**48,917,828**
ÖHDƏLİKLƏR					
Banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	4,768,887	4,394,347	-	-	9,163,234
Müştəri hesabları	14,921,812	12,805,691	865,418	117	28,593,038
Cari mənfəət vergisi öhdəliyi	46,304	-	-	-	46,304
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəliyi	2,881	-	-	-	2,881
Digər öhdəliklər	181,048	7,997	1,869	-	190,914
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR	**19,920,932**	**17,208,035**	**867,287**	**117**	**37,996,371**
AÇIQ MÖVQE	**16,188,786**	**(5,150,413)**	**(138,062)**	**21,146**	

	Azərbaycan manatı	**ABŞ dolları** 1 ABŞ dolları = 0.8714 manat	**AVRO** 1 AVRO = 1.1471 manat	**Digər valyuta**	**31 dekabr 2006-cı il Cəmi**
AKTİVLƏR					
Nağd pul və ARMB-dakı qalıq vəsaitlər	2,644,963	1,832,649	16,518	7,039	4,501,169
Banklardan alınacaq vəsaitlər	-	698,270	6,685	1,749	706,704
Müştərilərə verilmiş kreditlər	17,221,415	6,405,576	14,907	-	23,641,898
Satıla bilən investisiyalar	200,000	-	-	-	200,000
Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər	269,341	-	-	-	269,341
Digər aktivlər	35,113	43,774	-	-	78,887
CƏMİ AKTİVLƏR	**20,370,832**	**8,980,269**	**38,110**	**8,788**	**29,397,999**
ÖHDƏLİKLƏR					
Banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilməli vəsaitlər	270,000	3,721,987	-	-	3,991,987
Müştəri hesabları	6,164,314	10,141,062	142,499	20,362	16,468,237
Cari mənfəət vergisi öhdəliyi	160,444	-	-	-	160,444
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəliyi	8,362	-	-	-	8,362
Digər öhdəliklər	330,193	24,552	1,563	8,937	365,245
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR	**6,933,313**	**13,887,601**	**144,062**	**29,299**	**20,994,275**
AÇIQ MÖVQE	**13,437,519**	**(4,907,332)**	**(105,952)**	**(20,511)**	

Valyuta riskinin həssaslığı

Aşağıdakı cədvəldə ABŞ dollarının manata nisbətdə 10% artmasına və ya azalmasına qarşı Bankın həssaslığı öz əksini tapmışdır. Xarici valyuta riskinin əsas idarəedici heyətə hesabat edilməsi üçün istifadə edilən həssaslıq dərəcəsi 10%-dir və bu dərəcə xarici valyutanın mübadilə məzənnəsində mümkün dəyişikliklərlə bağlı rəhbərliyin qiymətləndirmələrini əks etdirir. Həssaslıq təhlilinə yalnız xarici valyuta ilə ifadə edilmiş pul vəsaitləri və xarici valyuta məzənnəsindəki 10% dəyişikliyi əks etdirmək üçün dövrün sonunda onların köçürülməsi üzrə düzəlişlər daxildir. Həssaslıq təhlilinə kənar kreditlər eləcə də Bank daxilində xarici valyuta əməliyyatları üçün verilən kreditlər daxildir. Burada kreditlərin denominasiyası kreditorun və ya borcalanın valyutasından fərqli valyuta ilə aparılır.

	31 dekabr 2007-ci il		**31 dekabr 2006-cı il**	
	Manat/ABŞ dolları +10%	**Manat/ABŞ dolları -10%**	**Manat/ABŞ dolları +10%**	**Manat/ABŞ dolları -10%**
Mənfəət və ya zərərə təsiri	(515,041)	515,041	(490,733)	490,733

	31 dekabr 2007-ci il		**31 dekabr 2006-cı il**	
	Manat/Avro +10%	**Manat/Avro -10%**	**Manat/Avro +10%**	**Manat/Avro -10%**
Mənfəət və ya zərərə təsiri	(13,806)	13,806	(10,595)	10,595

Həssaslıq analizi ilə bağlı məhdudiyyətlər

Yuxarıdakı cədvəllər digər ehtimallarda dəyişikliklər olmadıqda əsas ehtimalların dəyişməsinin təsirini əks etdirir. Əslində cədvəldə qeyd edilən ehtimallarla digər faktorlar arasında qarşılıqlı əlaqə mövcuddur. Qeyd etmək lazımdır ki, cədvəldəki həssaslıq göstəriciləri xətti funksiya üzrə hesablanmır və valyuta məzənnəsinin daha çox və ya az dəyişməsinə qarşı həssaslığı cədvəldə göstərilən rəqəmlər əsasında birbaşa interpolyasiya və ekstrapolyasiya edilə bilməz.

Həssaslıq analizi Bankın aktivlərinin və öhdəliklərinin fəal şəkildə idarə edildiyini nəzərə almır. Bundan əlavə, Bankın maliyyə vəziyyəti bazarda dəyişikliklər baş verdikdə dəyişə bilər. Məsələn, Bankın maliyyə riskinin idarə edilməsi strategiyası bazardakı dəyişikliklərə qarşı həssaslığın idarə edilməsini nəzərdə tutur. Bazardakı dəyişikliklər müəyyən həddi keçəndə Bankın rəhbərliyi bəzi investisiyaları satmaq, investisiya portfelinin strukturunu dəyişdirmək və ya müəyyən sığortalayıcı addımlar atmaq kimi qərarlar həyata keçirə bilər. Nəticədə, ehtimallardakı dəyişikliklər öhdəliklərə heç bir təsir göstərməyə bilər, aktivlər isə balans hesabatında bazar qiyməti ilə dəyərləndiriləcək. Belə hallarda aktivlər və öhdəliklər üçün müxtəlif qiymətləndirmə bazasından istifadə edilməsi xalis aktivlərin dəyişməsinə gətirib çıxara bilər.

Yuxarıda qeyd edilən həssaslıq təhlilləri ilə bağlı digər məhdudiyyətlərə aşağıdakılar daxildir: yaxın dövrdə mümkün bazar dəyişiklikləri ilə bağlı hər hansı əminlik olmadan qabaqcadan verilən və yalnız Bankın mövqeyini əks etdirən potensial riskin nümayiş etdirilməsi üçün hipotetik bazar dəyişikliklərindən istifadə və bütün faiz dərəcələrinin eyni qaydada hərəkət etməsi ehtimalı.

Digər qiymət riskləri

Bank səhmdar kapitala investisiyalardan yaranan səhm məzənnəsi risklərinə məruz qalır. Səhmdar kapitalına investisiyalar ticarət məqsədlərindən daha çox strateji məqsədlər üçün saxlanılır. Bank bu investisiyalarla fəal ticarət aparmır.